

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти
магістр

на тему: «Аналіз фінансового стану підприємства та шляхи його покращення»

Виконала: здобувач вищої освіти
за освітньою програмою
Фінанси, банківська справа та страхування
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа
та страхування
ступеня вищої освіти магістр
групи 1
Токар А. С.
Керівник: Єгорова О. В.
Рецензент: Лега О. В.

Полтава 2023 року

ЗМІСТ

	ст.
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Зміст, завдання та інформаційне забезпечення комплексного аналізу фінансового стану.....	6
1.2. Етапи та методи здійснення комплексного аналізу фінансового стану	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА.....	23
2.1. Оцінка фінансових ресурсів, активів та фінансових результатів господарюючого суб'єкта.....	23
2.2. Оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості господарюючого суб'єкта	36
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	45
3.1. Управління з використанням механізмів фінансового та операційного левериджів.....	45
3.2. Управління активами з метою покращення фінансового стану підприємства.....	49
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ.....	65

ВСТУП

Актуальність теми. Вивчення фінансового стану підприємства є важливим напрямом дослідження у будь-який час, але у сучасних умовах, коли українські підприємства потерпають від наслідків розв'язаної рф війни, актуальність подібних робіт зростає. Окрім дослідження теоретичних і методологічних засад аналізу фінансового стану підприємства, особливої актуальності набуває розробка практичних рекомендацій з оцінки і прогнозування фінансового стану підприємства. Сучасні умови, в яких працюють вітчизняні суб'єкти господарювання складні й жорстокі, а конкуренція витісняє компанії, які неправильно організували роботу та неефективно використовують свої фінансові ресурси. Але якщо своєчасно впроваджувати заходи, спрямовані на покращення фінансового стану, будь-яке підприємство зможе підвищити рівень своєї фінансової незалежності. Тому оцінка реального фінансового стану підприємства в умовах ринку є необхідною для виживання, розвитку та зміцнення позицій на ринку. Дослідженню фінансового стану суб'єктів господарювання приділяли увагу багато вчених, зокрема, фахівців з фінансового аналізу. Проте, більшість досліджень спрямовується, перш за все, на окремі аспекти аналізу, а цілісна концепція наразі відсутня. Крім того, попередні дослідження не повністю розкривають шляхи й напрями удосконалення аналізу фінансового стану та заходи з його поліпшення в сучасних економічних умовах. Наявність невирішених питань обґрунтовує необхідність розробки рекомендацій з їх вирішення, що й визначає актуальність та основні напрями дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота виконана в межах програми науково-дослідних робіт ініціативної наукової тематики кафедри фінансів, банківської справи та страхування «Удосконалення механізму фінансової діяльності підприємств, організацій і установ».

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в узагальненні теоретичних і методичних підходів до аналізу фінансового стану підприємств, визначення основних напрямків його вдосконалення, а також обґрунтуванні

шляхів поліпшення фінансового стану українських підприємств в сучасних умовах.

Для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній роботі були поставлені та вирішені наступні завдання:

- висвітлити теоретичні й методологічні аспекти оцінки фінансового стану підприємства, а також визначення шляхів його поліпшення;
- обґрунтувати зміст і послідовність аналізу фінансового стану;
- проаналізувати фінансовий стан ХХХ (м. Полтава) за 2020 – 2022 рр.;
- дослідити проблемні аспекти фінансового стану підприємства;
- визначити напрямки поліпшення показників фінансового стану досліджуваного підприємства.

Предмет і об’єкт дослідження. Предметом дослідження є фінансово-господарські відносини, що виникають в процесі діяльності підприємства, які мають вплив на його фінансовий стан. Об’єктом дослідження є показники фінансового стану ХХХ та методика їх аналізу.

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань дослідження використовувались такі методи: абстрактно-логічний – для теоретичного узагальнення сутності та змісту фінансового стану; індукції та дедукції – для уточнення понять видів груп показників, що включені до комплексної оцінки фінансового стану; аналізу і синтезу – для комплексного дослідження питань методики аналізу фінансового стану; розрахунку відносних показників-коефіцієнтів – для комплексного оцінювання показників аналізу фінансового стану досліджуваного підприємства; табличний – для наочного зображення результатів дослідження.

Інформаційна база. Інформаційну базу дослідження складають законодавчі та нормативні документи, літературні джерела, а також фінансова звітність ХХХ за 2020 – 2022 рр.

Наукова новизна та практичне значення одержаних результатів. Наукова новизна полягає в уточненні та поглибленні існуючих підходів до аналізу фінансового стану суб’єктів господарювання. Набули подальшого розвитку концептуальні засади розробки заходів покращення фінансового стану

підприємства.

Система розроблених заходів має практичне спрямування й може використовуватись у практичній діяльності підприємств. Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтованих напрямках поліпшення фінансового стану підприємства, підвищенні ефективності управління фінансовим станом в умовах нестабільної економіки воєнного часу.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі напрацювання, узагальнення, висновки, пропозиції, що містяться в роботі, зроблені особисто автором.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були оприлюднені й отримали позитивну оцінку науковців на конференціях:

1) I Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство» (Полтава, ПДАУ, 28 вересня 2023 р.);

2) VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання сучасної економічної науки» (Полтава, ПДАУ, 05 грудня 2023 р.).

Публікації. Основні результати дослідження, що ілюструють його новизну, опубліковані у наукових публікаціях:

1. Єгорова О. В., Токар А., Жила В. Smart-підхід у стратегічному плануванні фінансових результатів і фінансового стану підприємств *Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство»*. 28 вересня 2023 року. Полтава: ПДАУ. С. 297-299.

2. Бойко Є., Токар А. Оцінка показників економічного зростання у комплексному аналізі фінансового стану підприємств. *Актуальні питання сучасної економічної науки: збірник матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. конф.*, 5 грудня 2023 р. Полтава: ПДАУ, 2023. С. 55-57.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи 58 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Зміст, завдання та інформаційне забезпечення комплексного аналізу фінансового стану

Дослідження аспектів фінансового стану господарства є досить вагомим відносно розуміння вихідної точки змін і прорахунку ймовірних варіацій дій, стосовно покращення ефективності функціонування в межах конкретного суб'єкта. Загалом, здійснюючи аналогією з людиною як системою, можна вказати, що фінансова система є чимось на кшталт «кровоносної системи» в межах суб'єкту здійснення господарювання. Тож, недоліки відносно розрахунків, а також нестача певних засобів в межах господарства в цілому або ж в межах його певної ланки може призвести до порушення ефективності всієї системи діяльності суб'єкта здійснення господарювання, що може спровокувати навіть збитки.

Вважаємо, що усвідомлення відносно сутності фінансового стану суб'єкту здійснення господарювання в межах його багатогранності дозволить акцентувати увагу на важливих складових фінансового стану, що в подальшому окреслить вузькі місця і впливатиме на його покращення. Тож, дослідивши сутність поняття «фінансовий стан» та проаналізувавши думки науковців відносно окреслення цього поняття, нами обґрунтовано базові дефініції цього поняття [1-4; 12]:

- 1) фінансовий стан – це результат господарювання в межах конкретного суб'єкту;
- 2) фінансовий стан – це поняття, сутність котрого розкривається в межах статичного та динамічного стану;
- 3) фінансовий стан – поняття, яке характеризується його складовими елементами, котрі формують синергічний ефект;

4) фінансовий стан – це мірило відносно забезпеченості суб'єкту здійснення господарювання потрібними фінансовими ресурсами та ступінь відносно їх подальшого раціонального розміщення.

Підсумовуючи погляди науковців, можна зробити висновок, стосовно того, що єдиної думки щодо трактування відповідного поняття не існує. Думки вчених мають як спільні так, і відмінні риси.

Узагальнюючи вважаємо, що фінансовий стан суб'єкту здійснення господарювання – досить вагома внутрішня та зовнішня характеристика для будь-якого суб'єкту, котра знаходить своє відображення у комплексі показників, які формують синергічний ефект, зокрема показників конкурентоспроможності суб'єкту, рентабельності виробництва, його фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності, прибутковості.

Предметом здійснення оцінки відносно фінансового стану є результати його виробничо-господарської, а також фінансової діяльності, котра формується на базі об'єктивних і суб'єктивних чинників, які отримали відображення в межах системи економічної інформації.

Головна ціль здійснення аналізу відносно фінансових звітів – об'єктивне та комплексне оцінювання, окреслення реальних і потенційних можливостей стосовно підвищення ефективності формування та використання фінансових і інших ресурсів.

Вчасне дослідження відносно фінансового стану дозволяє окреслити складність проблематики процесу управління суб'єктом у цілому, і зокрема за фінансовими ресурсами.

Тож, окреслимо фактори, котрі здійснюють вплив на діяльність суб'єкту. Чітке визначення даних факторів дозволить вчасно виявити проблеми та локальні вузькі місця в діяльності суб'єкту (рис. 1.1) [12; 14; 17; 20-28].

Визначивши дані фактори впливу на фінансовий стан суб'єкту вважаємо, що потрібно дослідити їх більш детально у розрізі поданих в межах рис. 1.1 ознак класифікації.

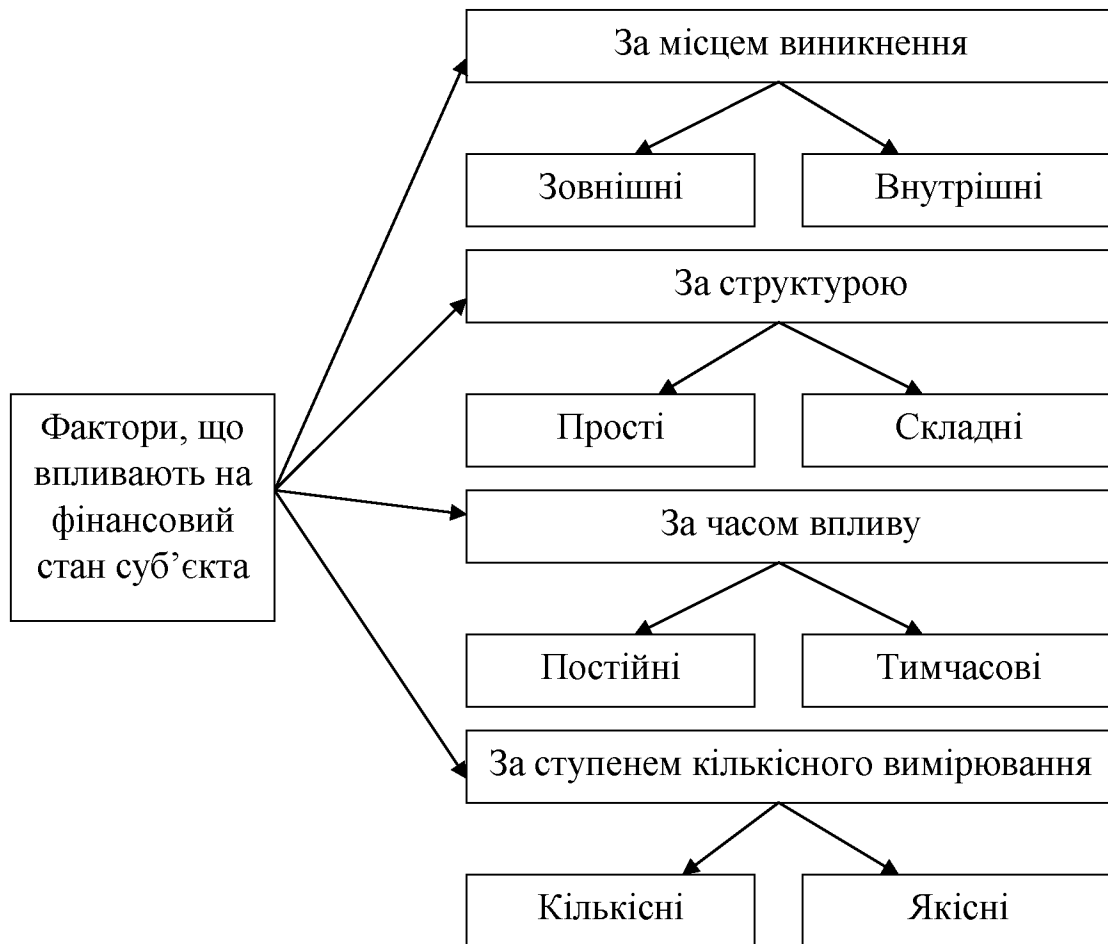

Рис. 1.1. Фактори, котрі впливають на фінансовий стан суб'єкта здійснення господарювання

Тож, зовнішніми стосовно суб'єкту являються ті фактори, на котрі він не може здійснювати вплив або ж такий вплив може бути досить невагомим. Дані фактори ще називають ендогенні. Зовнішні фактори мають поділ за приналежністю на міжнародні, національні та ринкові [26-27; 29; 33; 35; 38; 41].

Міжнародні фактори визначаються під впливом причин, котрі мають загальноекономічний характер (економічна циклічність відносно розвитку провідних країн; стан господарської системи в межах світу, що окреслюється політикою міжнародних банків), стабільність здійснення міжнародної торгівлі, котра значно акцентована на укладенні міжнародних договорів та договорів між окремими країнами. До національних факторів, котрі здійснюють вагомий вплив на фінансовий стан суб'єкта, належать такі як: політичні; економіко-демографічні; психографічні (культурні); науково-технічні [26-27; 29; 33; 35; 38;

41]. Так, наприклад, стабільність політики в межах держави та її акценти впливають на підприємництво в межах держави та виливаються у принципах здійснення державного регулювання в межах економіки (мають характер заборони або ж стимулювання), впливають на форми власності, котрі утворюють підприємці, впливають на політику захисту прав споживачів, захист конкуренції, монополізм та його обмеження. Дані позиції обов'язково повинні знайти своє відображення в межах законодавчих норм, актів, що окреслюють діяльність підприємств.

Економіко-демографічні фактори, котрі визначаються обсягом, а також структурою стосовно потреб, а при відомих економічних передумовах і платоспроможним попитом з боку населення. В межах цих факторів варто визначити рівень доходів та нагромаджень з боку населення, рівень цін і можливість відносно отримання кредиту, фазу здійснення економічного циклу в межах економіки держави. Так, наприклад падіння відносно попиту виникає в межах відповідної фази здійснення економічного розвитку і призводить до загострення відносно конкуренції, до руйнування або ж поглинання підприємства, котре банкрутіє. Варто виділити і такий економічний фактор, як темп інфляції, бо саме постійні інфляційні очікування не дозволяють суб'єктам здійснення господарювання реалізувати власні цілі. Окрім того значне податкове навантаження в реаліях війни, недосконала кредитна політика банків, зубожіння населення також негативно впливають на фінансовий стан суб'єкту [26-27; 29; 33; 35; 38; 41; 51]. Тож, часом високі ціни на кінцеву продукцію суб'єкту є результатом зовнішніх чинників.

Фактори психографічного спрямування окреслюються у звичках і нормах здійснення споживання, перевазі відносно одних товарів і негативному сприйнятті відносно інших [26-27; 29; 33; 35; 38; 41; 51].

Внутрішніми факторами є ті, котрі безпосередньо залежать від форм, методів та організації робочого процесу в межах суб'єкту. Такі фактори є ендогенними.

До пріоритетної групи таких факторів, на наш погляд, слід віднести: стратегію підприємства; розподіл обов'язків; тактику підприємства; місце розташування; позиції на ринку; конкурентоздатність; ціноутворення; маркетинг; персонал.

Окрім того внутрішні фактори в діяльності суб'єкту варто розділити на якісні і кількісні (табл. 1.1) [26-27; 29; 33; 35; 38; 41; 51].

Таблиця 1.1

**Внутрішні фактори впливу на діяльність суб'єкту здійснення
господарювання**

Поділ факторів	Конкретизація поділу
Якісні	<ul style="list-style-type: none"> - мета функціонування суб'єкту; - галузь господарювання; - традиції в межах суб'єкту; - репутація, імідж суб'єкту; - форма власності; - організаційна структура здійснення управління; - організація самої системи управління; - форма конкретної спеціалізації; - концентрація в межах виробництва; - диверсифікація стосовно виробництва; - прогресивність відносно засобів і методів проведення виробничого процесу
Кількісні	<ul style="list-style-type: none"> - кваліфікований склад керівництва, персоналу суб'єкту; - частка ринку в межах суб'єкту; - стадія життєвого циклу; - інновації в межах суб'єкту; - адаптивність в межах суб'єкту; - тривалість виробничого циклу та його залежність від галузі, у котрій функціонує суб'єкт; - обсяг відносно виробничих запасів; - обсяг відносно товарних запасів; - структура в межах балансу; - платоспроможність, ліквідність суб'єкту; - співвідношення між засобами суб'єкта, що є власними, позиковими та залученими; - вартість капіталу в межах суб'єкту; - структура майна; - інвестиційна привабливість; - доход на акцію; - рівень прибутковості та рентабельності

Вважаємо, що всі окреслені фактори є взаємозалежними між собою і впливають на результативність суб'єкту в різних напрямках: одні - позитивно,

інші - негативно. Тож, в реаліях сучасної нестабільності, невизначеності в межах держави особливо актуальним постає питання відносно дослідження та врахування всіх окреслених факторів, котрі здійснюють вплив на фінансовий стану суб'єкта з ціллю подальшого забезпечення його фінансової успішності.

Дослідження літературних джерел показало, що аналіз фінансового стану суб'єкту покликаний вирішити завдання подані в межах табл. 1.2 [26-27; 41; 51].

Таблиця 1.2

Завдання фінансового аналізу та напрями їх реалізації

Завдання фінансового аналізу	Напрямы реалізації
Окреслення ліквідності, платоспроможності, стійкості, що є фінансовою	Дослідження структури активів
Окреслення фінансових результатів, економічної рентабельності та прогнозування їх в майбутньому	Дослідження дійсних результатів та використання прогнозних моделей і моделей імітаційного моделювання
Розробка моделей стосовно фінансового стану за різних варіацій використання ресурсів	Використання прогнозних моделей та моделей імітаційного моделювання
Дослідження відносно ефективності використання майна	Дослідження ефективності відносно майна за коефіцієнтами
Дослідження відносно забезпеченості власними оборотними коштами	Дослідження забезпеченості за коефіцієнтами
Дослідження становища суб'єкту в межах ринку	Дослідження власної діяльності, діяльності конкурентів та ринку в цілому
Окреслення ефективності використання ресурсів	Дослідження за базовими показниками ефективності
Окреслення причинно-наслідкових зв'язків між показниками, що належать до виробничої, а також комерційної, фінансової діяльності	Дослідження показників в синергії та їх причинно-наслідкових зв'язків
Розробка заходів відносно більш ефективного використання ресурсів, котрі є фінансовими	Формування прогнозних та імітаційних моделей

Базисом відносно здійснення фінансового аналізу є фінансова звітність, котра формується на базі бухгалтерських даних. Інформаційною базою з метою здійснення процесу оцінювання фінансового стану суб'єкту виступає: звіт про фінансовий стан (форма № 1); звіт про прибуток та збиток (форма № 2); звіт про

рух грошових коштів (форма № 3); звіт про власний капітал (форма № 4); дані статистичної звітності та оперативні дані.

Інформацію якою користуються з метою здійснення оцінки фінансового стану суб'єкту варто поділити на інформацію загального доступу та закриту інформацію. Інформація, котра міститься у фінансовій, а також статистичній звітності вважається відкритою, первинна інформація – належить до закритої.

Фінансова інформація повинна враховувати вимоги до неї з боку зовнішніх та внутрішніх користувачів (рис. 1.2) [26-27; 29; 33; 35; 38; 41; 51].

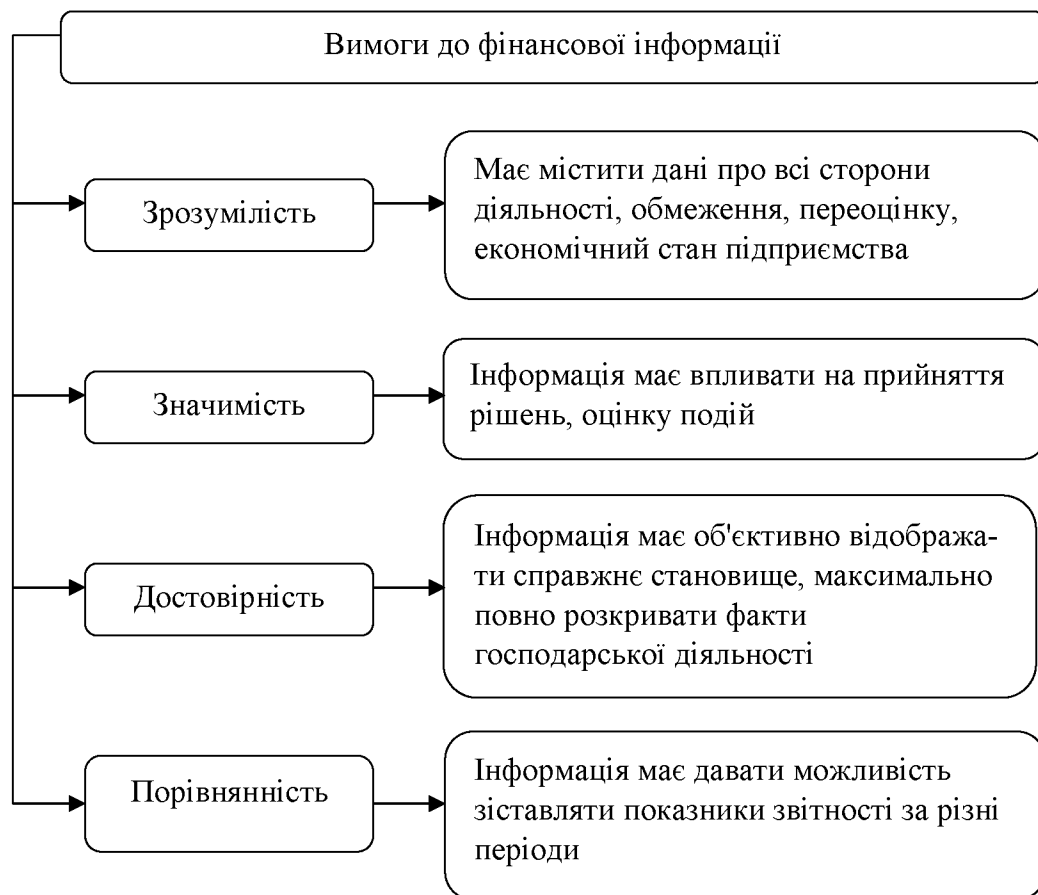

Рис. 1.2. Вимоги відносно інформації, котра належить до фінансової

Інформація, котра наявна в межах фінансової звітності – базис відносно обґрунтування рішень щодо придбання, а також продажу та володіння цінними паперами, відносно участі у капіталі конкретного суб'єкту, оцінки якості здійснення управління, дослідження його кредитоспроможності,

забезпечення стосовно зобов'язань, окреслення обсягів дивідендів та інших рішень, що належать до фінансових.

Ціль формування звітності – забезпечення відносно інформаційних потреб широкого кола користувачів (табл. 1.3) [26-27; 51-60].

Таблиця 1.3

Інформаційні потреби основних користувачів фінансових звітів

Користувачі звітності суб'єкту	Інформаційні потреби
Інвестори, власники	1. Придбання, а також продаж, володіння відносно цінних паперів. 2. Участь відносно капіталу окресленого суб'єкту. 3. Оцінка стосовно якості управління. 4. Окреслення обсягу відносно дивідендів.
Керівництво конкретного суб'єкту	1. Регулювання діяльності відносно суб'єкту.
Банки, а також постачальники та інші кредитори	1. Забезпечення зобов'язань відносно суб'єкту. 2. Оцінка здатності суб'єкту відносно своєчасного виконання зобов'язань.
Замовники	1. Оцінка здатності суб'єкту відносно вчасного виконання зобов'язань.
Працівники в межах окресленого суб'єкту	1. Оцінка здатності відносно вчасного виконання зобов'язань. 2. Забезпечення зобов'язань стосовно працівників суб'єкту.
Органи здійснення державного управління	1. Окреслення макроекономічних показників.

З ціллю прийняття рішень, що є фінансовими внутрішнім та зовнішнім користувачам звітності в межах конкретного суб'єкту потрібна поточна, річна та прогнозна інформація. Інформація відображена в межах звітності, що є фінансовою має різне призначення, тож, призначення компонентів відносно звітності, котра належить до фінансової подано в межах табл. 1.4 [26-27; 51-60].

Дані в межах звітності, котра належить до фінансової є основою не лише оцінки, а й прогнозування. Під час здійснення узагальнення інформації, в межах звітності, котра є фінансовою суб'єкт розглядається як особа юридична, котра відокремлена від власників.

Тобто, особисте майно власників суб'єкту не включається до звітності юридичної особи. Отже, в межах звітності, що є фінансовою власник окреслює

лише зобов'язання власників стосовно їхніх внесків до капіталу та обов'язкового розподілу частини доходу поміж власниками.

Таблиця 1.4

Призначення відносно базових компонентів фінансової звітності

Компонент в межах фінансової звітності	Зміст звіту	Використання стосовно інформації
Звіт про фінансовий стан	Акцентований на економічних ресурсах та їх втіленні в активи в межах певної означеної дати	Оцінка відносно структури ресурсів суб'єкту, їх ліквідності, а також платоспроможності, прогнозування відносно ймовірних потреб у позиках; оцінка та прогнозування відносно змін в межах економічних ресурсів, котрі суб'єкт (ймовірно) контролюватиме
Звіт про прибутки та збитки	Акцентований на доходах, витратах, результатах, що є фінансовими в межах певної означеної дати	Оцінка та прогноз відносно прибутковості суб'єкту, відносно структури доходів та витрат
Звіт про власний капітал	Акцентований на змінах у капіталі в межах певної означеної дати	Оцінка та прогноз стосовно змін у капіталі, котрий належить до власного
Звіт про рух грошових коштів	Акцентований на використанні коштів, що є грошовими в межах певної означеної дати	Оцінка та прогноз відносно операційної, а також інвестиційної та фінансової діяльності суб'єкту

Варто окреслити, що на сьогодні фінансовий аналіз значно спрощується використанням систем, що належать до інформаційних автоматизованих. При цьому у дані системи можна вносити оновлені дані. Отже, на нашу думку, в реаліях сучасності з ціллю здійснення оцінки фінансового аналізу суб'єкту важливим є використання всіх наявних джерел в межах суб'єкту, зокрема даних здійснення первинного обліку з ціллю перевірки достовірності в межах окресленої інформації та визначення причин впливу на звітність, саме такий підхід, на нашу думку дасть змогу приймати оптимальні управлінські рішення. Тож, вважаємо, що запорука відносно успішності фінансового стану підприємства починається із кваліфікованого формування первинної та фінансової звітності.

1.2. Етапи та методи здійснення комплексного аналізу фінансового стану

В межах ринкового господарювання все більшої актуальності набуває об'єктивність здійснення оцінки відносно фінансового стану суб'єкту. З ціллю здійснення такої оцінки розроблено значну кількість методик стосовно поглибленого аналізу та стосовно експрес-аналізу, котрі базуються на використанні таких показників як абсолютні та відносні. Такі методики формують можливість відносно окреслення проблемних напрямків в діяльності суб'єкту і дослідження факторів впливу в межах стану фінансів суб'єкту.

Базисом відносно комплексного аналізу є формування алгоритму здійснення. Загалом організація здійснення процесу комплексного аналізу в межах стану фінансів суб'єкту являє собою послідовність із пов'язаних етапів, змістовне наповнення в межах яких може варіювати залежно від конкретної цілі аналізу (рис. 1.5) [26-27; 51-60].

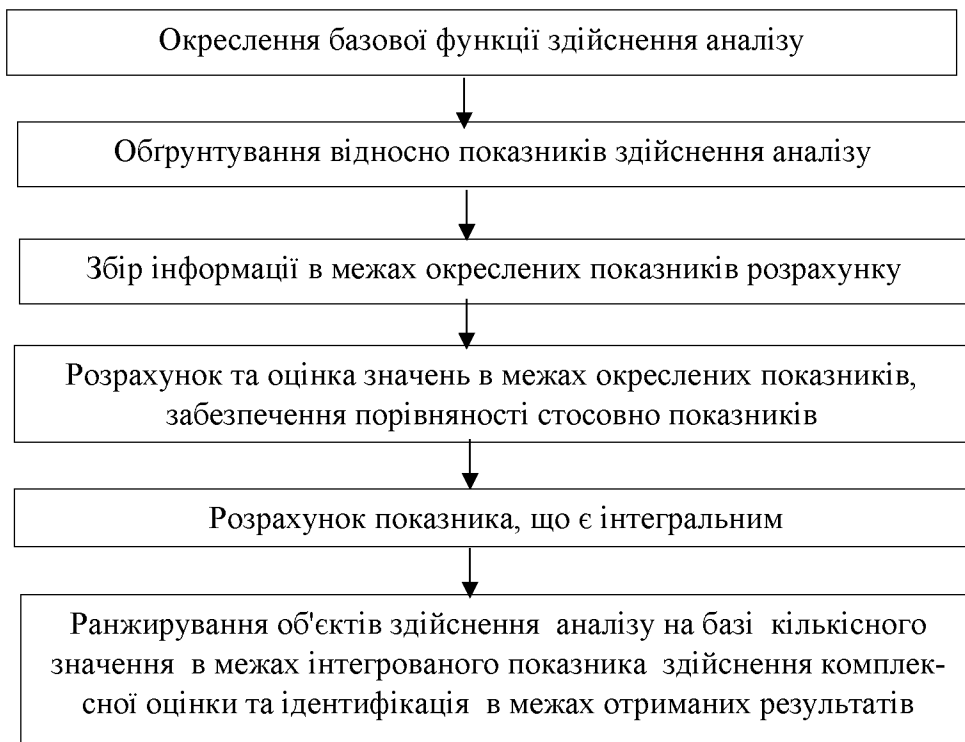

Рис. 1.5. Етапи комплексного аналізу суб'єкту

Так, в межах першого етапу відбувається окреслення відносно цільової функції здійснення комплексного фінансового аналізу, яка включає такі елементи [26-27; 51-60]:

- об'єкт здійснення дослідження та його особливості (зокрема, галузева приналежність суб'єкту, форма власності, обсяг бізнесу, стан на ринку, монополізм в межах галузі);

- інформаційний базис (перш за все фінансова звітність) та її часові межі;

- ціль і завдання здійснення дослідження (зокрема, порівняльна характеристика стосовно стану, що є фінансовим, оцінка відносно кредитоспроможності, прогнозування відносно банкрутства, тощо);

- сукупність із напрямів здійснення аналізу суб'єкта і об'єкта здійснення дослідження, що є базисом в межах узагальнюючого інтегрального показника (прибутковість відносно підприємницької діяльності, ділова активність, ринкова стабільність, перспективи стосовно платоспроможності в межах короткострокового та довгострокового проміжку часу, ефективність відносно здійснення управління суб'єктом);

- форма відносно подання результатів дослідження (окреслення в межах абсолютної величини інтегрального показника, побудова таблиці порівняння);

- методика здійснення обґрунтування відносно пропозицій щодо впровадження заходів досяжності мети в межах комплексного фінансового аналізу.

Другий етап передбачає здійснення процесу обґрунтування відносно системи показників.

Третій етап передбачає окреслення потрібної первинної інформації та її першопочаткову обробку в межах таких кроків:

- групування відносно інформаційних джерел за означеними напрямками дослідження і формування об'єктів спостереження (зокрема, в межах таких напрямів як платоспроможність, як активність, що визначена як ділова, фінансові результати, стан майна тощо);

- обґрунтування узагальнених даних інформації за окресленими в межах показників інформаційними джерелами;

- означення форм здійснення обробки базисної інформації відповідно до обгрунтованої системи сформованих показників.

Четвертий та п'ятий етап передбачають процес забезпечення відносно технічної реалізації методичних елементів. При цьому обгрунтовується вибір відносно необхідної методики здійснення розрахунку показників за означеними напрямками дослідження, окресленого порядку формування в межах інтегрального показника. Нині існує значна кількість методик відносно діагностики фінансового стану, котрі включають різнобічний склад і кількість стосовно фінансових коефіцієнтів з метою здійснення розрахунку й практичного використання. Однак варіація методик формує проблему вибору. У зв'язку із цим постає питання відносно окреслення єдиної методики з метою оцінки в межах стану фінансів. Вважаємо, що найповніше стан фінансів суб'єкту окреслюється елементами в межах його економічної діяльності поданими в табл. 1.5 [1-4; 51-60].

Таблиця 1.5

**Елементи в межах економічної діяльності з метою оцінки стану
фінансів суб'єкту**

Елементи в межах економічної діяльності	Коефіцієнти за елементами оцінки
Ліквідність	Коефіцієнт абсолютної ліквідності Коефіцієнт загальної ліквідності Коефіцієнт критичної ліквідності
Рентабельність	Коефіцієнт рентабельності активів Коефіцієнт рентабельності реалізації Коефіцієнт власного капіталу
Фінансова стійкість	Коефіцієнт автономії Коефіцієнт фінансового ризику Коефіцієнт концентрації позикового капіталу
Ділова активність	Коефіцієнт оборотності активів Коефіцієнт оборотності власного капіталу Коефіцієнт оборотності основних засобів
Показники оцінки ефективності управління	Обсяг чистого прибутку в розрахунку на 1 грн чистого доходу Обсяг валового прибутку в розрахунку на 1 грн чистого доходу Обсяг прибутку від господарської діяльності в розрахунку на 1 грн чистого доходу

Фінансовий стан суб'єкту залежить від задоволення потреб кінцевих споживачів виробленого продукту. Окрім того, чим вищі показники в межах обсягу виробництва і в межах реалізації продукції, робіт, послуг і нижча їх собівартість, тим вища прибутковість суб'єкту, що позитивно впливає на стан фінансів. Протилежний вплив має неритмічність відносно виробничих процесів, погіршення стосовно якості продукції, труднощі із реалізацією, що провокує зменшення надходжень коштів в межах рахунків суб'єкту, як результат погіршення платоспроможності, перебої у постачанні, а отже і у виробництві.

Фінансова діяльність суб'єкту повинна бути акцентована на систематичних надходженнях й ефективному використанні ресурсів з ціллю формування фінансової стійкості, дотримання розрахункової та кредитної дисципліни, досягнення раціональності відносно співвідношення власних і залучених коштів, стабільності, ефективності підприємства.

Як базис у досяжності мети відносно аналізу фінансового стану суб'єкту, пошуку резервів щодо підвищення рентабельності виробництва і зміцнення в межах комерційного розрахунку як основи стабільної роботи суб'єкту і виконання ним зобов'язань можуть застосовуватися варіації методів аналізу.

Методи здійснення фінансового аналізу - це комплекс відносно науково-методичного інструментарію з метою оцінки стану фінансів суб'єкту [18]. Дослідивши думки науковців відносно цього питання можна окреслити наступні методи здійснення оцінки відносно фінансового стану суб'єкту: коефіцієнтний; комплексний; інтегральний; беззбитковий; рівноважний.

Інструментарій відносно комплексного фінансового аналізу передбачає використання ряду формалізованих методик, котрі, за специфікою поділяються на [26-27; 30-35; 51-60]:

- ранжирування відносно фінансових показників;
- розрахунок в межах інтегрального показника фінансового стану суб'єкту;
- порівняння відносно розрахункових показників із еталонними величинами.

Отримання формалізованих результатів стосовно здійснення ранжирування об'єкта аналізу на базі кількісного означення інтегрованого показника не завершує процедуру відносно комплексного фінансового аналізу, бо формує потребу відносно інтерпретації та пояснень, що й відбувається на останньому етапі [1-4; 30].

Коефіцієнтний метод здійснення оцінки передбачає розрахунок системи коефіцієнтів, котрі окреслюють різні сторони господарювання і враховують вплив на суб'єкт зовнішніх та внутрішніх факторів.

Недоліками відносно такого методу, що ускладнює його застосування є трудомісткість і відсутність нормативних значень за більшістю коефіцієнтів.

Комплексний метод надає підставу окреслити ті напрямки в межах діяльності суб'єкту, в яких виникають проблеми, а також дає змогу досліджувати причини спонукання до ризиків [22; 30-35].

Цей метод переважає над коефіцієнтним. Однак існують і недоліки, зокрема, як і коефіцієнтний метод він є трудомістким та немає нормативних значень за більшістю коефіцієнтів, саме тому використання такого методу на практиці, особливо за оперативної оцінки є обмеженим.

В межах рис. 1.6 подано схему стосовно здійснення оцінки фінансового стану суб'єкту за комплексним підходом.

Відносно інтегрального методу здійснення аналізу стану фінансів суб'єкту, то його варто використовувати тим суб'єктам, котрі хочуть визначити свій стан фінансів в межах певного інтегрального показника.

Розрахунок інтегрального показника здійснюється на базі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності суб'єкта, фінансової незалежності та якості активів.

Перевагами такого методу є те, що сукупний (інтегральний) показник можна доповнити будь-якою кількістю відносно аналітичних напрямків та коефіцієнтів. Недоліком є те, що формується неузгодженість відносно понять «платоспроможність» та «ліквідність».

Рис. 1.6. Показники комплексної оцінки фінансового стану суб'єкту

Беззбитковий метод ґрунтується на ролі операційного важеля у формуванні результатів в межах діяльності суб'єкта, на можливості управління його витратами та результатами з ціллю досягнення необхідних показників в межах беззбитковості виробництва. Критерієм здійснення оцінки відносно фінансового стану суб'єкту в цьому випадку виступає запас стосовно фінансової міцності суб'єкта, тобто виручка від реалізації, котра залишається у суб'єкта вже після проходження порогу рентабельності. Отже, чим вищий запас міцності у

відсотках, тим стійкіший стан фінансів суб'єкту [13; 35; 51-60]. Перевагою такого методу є те, що він включає беззбитковість та витрати, тому і є сучасним та практичним. Недоліком є те, що він не узгоджується із такими сторонами оцінки як конкурентоспроможність, як кредитоспроможність, як ринкова і ділова активність, тобто він потребує подальшого розвитку.

Рівноважний метод ґрунтується на дослідженні ліквідності й оцінці стану фінансів суб'єкту із позицій досягнення рівноваги між ліквідними потоками у сфері господарсько-інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Перша окреслюється як зона утворення коштів, а друга - як зона споживання відносно коштів. Сформовані та спожиті в них ліквідні грошові потоки мають назву результату господарювання і результату фінансової діяльності відповідно. Рівність відносно даних результатів формує ситуацію ідеальності, коли сукупний результат господарської і фінансової діяльності дорівнює нулю.

В межах рис. 1.7 окреслена оцінка стану фінансів суб'єкту на базі рівноважного методу.

Рис. 1.7. Оцінка стану фінансів суб'єкту на базі рівноважного методу

Даний метод формує дев'ять типових ситуацій відносно стану фінансів суб'єкту і окреслює відповідні рекомендації стосовно загального характеру досягнення фінансово-господарської рівноваги у разі відхилення суб'єкту від лінії формування рівноваги чи зони безпеки.

Однак, такий метод також має свої недоліки, а саме: неможливість врахування стану в межах окресленого конкретного ділового, ринкового, кредитного середовища.

Узагальнюючи визначимо базові критерії відносно вибору того чи іншого методу здійснення оцінки:

1) часовий лаг, тож у випадку якщо оцінку потрібно здійснити досить швидко, то не рекомендується використовувати коефіцієнтний, комплексний чи інтегральний методи;

2) спектр здійснення аналізу. Зокрема, методи здійснення аналізу, як беззбитковий та рівноважний не враховують такі аспекти в межах суб'єкту як конкурентоспроможність, як кредитоспроможність, ділова активність тощо.

3) наявність доступу до детальної інформації відносно діяльності суб'єкту. Забезпечення фінансової стабільності суб'єкту та недопущення його банкрутства припускає формування синергії із характеристик його фінансового становища: високої платоспроможності; високої ліквідності балансу; високої кредитоспроможності.

Таким чином, фінансовий стан суб'єкту повинен оцінюватися систематично із використанням варіації із методів залежно від мети здійснення оцінки та враховувати галузеву складову аналізу. Саме це надасть підставу до співставлення та аналізу показників діяльності суб'єкту та сформує позитивні зміни в межах його фінансового стану як на певну дату, так і впродовж певного періоду, підвищуючи ефективність та якість здійснюваного аналізу за рахунок наявної інформації. Кваліфікований вчасний аналіз стану фінансів суб'єкту сформує найефективніше використання ресурсів балансуєчи поміж ризиком і дохідністю.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА

2.1. Оцінка фінансових ресурсів, активів та фінансових результатів господарюючого суб'єкту

Розкриття теми дослідження відбувається на базі ХХХ, котре знаходиться у м. Полтава, Полтавської області.

Досліджуване товариство розпочало діяльність у 2009 р. і функціонує донині. У складі власного капіталу має двох засновників, яким відповідно належить по 50 % від власності. В межах даного підприємства зареєстровано одну торгівельну марку та отримано 19 ліцензій. Підприємство не має реєстрації в межах неприбуткових установ. Згідно даних із податкових реєстрів України ХХХ знаходиться на обліку в органах доходів та зборів, підприємство не має податкового боргу. Окрім того ТОВ має свідоцтво ПДВ в межах реєстру платників ПДВ. Товариство є постійним учасником тендерів. Підприємство згадується в межах реєстрів судових рішень за господарським судочинством. Базовими напрямками здійснення діяльності є поточний та капітальний ремонт, оренда обладнання, продаж обладнання.

Діяльність будь-якого господарюючого суб'єкту розпочинається із формування його капіталу, тож вважаємо за доцільне розпочати оцінку фінансового стану суб'єкту саме дослідивши власний капітал підприємства та його пасиви загалом. Отже, на етапі утворення будь-який господарюючий суб'єкт повинен сформувати власний капітал. На далі у процесі функціонування даного господарюючого суб'єкту може виникнути ситуація нестачі власного капіталу для ефективного прибуткового функціонування, тоді підприємство може вдаватися до формування залученого та позикового капіталу.

Проаналізуємо, за даними табл. 2.1, джерела формування капіталу ХХХ за 2020-2022 рр.

**Горизонтальний і вертикальний аналіз джерел формування капіталу
XXX за 2020-2022 рр.**

Види пасивів (джерел формування капіталу)	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-)		
	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	суми, тис. грн	частки, в.п.	2022р. у%до 2020р.
Джерела формування капіталу загалом	53633,3	100	62075,4	100	57207,8	100	3575	-	6,7
Власний капітал	30015	56,0	34075	54,9	40411,8	70,6	10397	14,7	34,6
Зареєстрований (пайовий) капітал	1000	1,9	1000	1,6	1000	1,7	0	-0,1	0,0
Зобов'язання і забезпечення	12885,2	24,0	20694,9	33,3	12230,8	21,4	-654	-2,6	-5,1
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	10733,1	20,0	7305,5	11,8	4565,2	8,0	-6168	-12,0	-57,5
Поточні зобов'язання і забезпечення	12885,2	24,0	20694,9	33,3	12230,8	21,4	-654	-2,6	-5,1
Поточна кредиторська заборгованість	11690,1	21,8	9390,5	15,1	6213,4	10,9	-5477	-10,9	-46,8

Згідно даних табл. 2.1, загалом капітал підприємства збільшився на 3575 тис. грн або ж на 6,7 %. При цьому у складі капіталу підприємства власний капітал збільшився на 10397 тис. грн або ж на 34,6 %, зросла і його питома вага у складі джерел формування капіталу на 14,7 %. Зареєстрований капітал є сталим і складає 1000 тис. грн у всіх досліджуваних роках, однак за період дослідження його питома вага скоротилась на 0,1 в.п. Зобов'язання підприємства за період 2020-2022 рр. скоротились на 654 тис. грн або ж на 5,1%, скоротилась і їх питома вага у складі пасивів на 2,6 в.п. При цьому підприємство має довгострокові зобов'язання, які за період дослідження скоротились на 6168 тис. грн або на

57,5 %, скоротилась і її питома вага на 12,0 в.п. та поточні зобов'язання, які за період дослідження скоротились на 654 тис. грн або на 5,1 %, скоротилась і її питома вага на 2,6 в.п. Поточна кредиторська заборгованість в межах підприємства скоротилась на 5477 тис. грн або ж на 46,8%, скоротилась і її питома вага на 10,9 в.п.

В межах табл. 2.2 подано показники структури джерел формування капіталу досліджуваного підприємства за період 2020-2022 рр.

Таблиця 2.2

**Показники структури джерел формування капіталу (пасивів)
XXX за 2020-2022 рр.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни 2022 р. до 2020 р. (+; -), в.п.
Частка:				
власного капіталу в джерелах формування капіталу	56,0	54,9	70,6	14,7
зобов'язання і забезпечення у джерелах формування капіталу	44,0	45,1	29,4	-14,7
довгострокових зобов'язань і забезпечень у джерелах формування капіталу	20,0	11,8	8,0	-12,0
довгострокових зобов'язань і забезпечень у зобов'язаннях і забезпеченнях	45,4	26,1	27,2	-18,3
поточних зобов'язань і забезпечень у джерелах формування капіталу	24,0	33,3	21,4	-2,6
поточних зобов'язань і забезпечень у зобов'язаннях і забезпеченнях	100,0	100,0	100,0	0,0
поточної кредиторської заборгованості в джерелах формування капіталу	21,8	15,1	10,9	-10,9
поточної кредиторської заборгованості в зобов'язаннях і забезпеченнях	90,7	45,4	50,8	-39,9
поточної кредиторської заборгованості в поточних зобов'язань і забезпечень	90,7	45,4	50,8	-39,9

Згідно із даними табл. 2.2, найбільшу питому вагу у складі пасивів має власний капітал, якому належить відповідно 56,0 %, 54,9 % та 70,6 % відповідно у 2020-2022 рр. При цьому за період дослідження частка власного капіталу скоротилась на 14,7 %. Відповідно зобов'язання у складі джерел формування капіталу XXX за питоною вагою займають 44,0 %, 45,1 % та 29,4 % відповідно у

2020-2022 рр. Дослідження поточних зобов'язань показало, що у їх складі переважає поточна кредиторська заборгованість.

Наступним кроком на шляху здійснення дослідження капіталу, з нашого погляду, повинно стати дослідження відносно аналізу, складу, структури та динаміки пасивів товариства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Аналіз складу, структури та динаміки пасивів балансу ХХХ
за 2020-2022 рр.**

Вид майна (активів)	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-)		
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	суми, тис. грн	час- тки, в.п.	2022р. у% до 2020р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>За характером формування (власністю)</i>									
Власний капітал	30015,0	56,0	34075,0	54,9	40411,8	70,6	10396,8	14,7	34,6
Позиковий капітал	23618,3	44,0	28000,4	45,1	16796,0	29,4	-6822,3	-14,7	-28,9
Усього	53633,3	100,0	62075,4	100,0	57207,8	100,0	3574,5	-	6,7
<i>За рівнем відповідальності власного капіталу</i>									
Зареєстрований (пайовий) капітал	1000,0	3,3	1000,0	2,9	1000,0	2,5	0,0	-0,9	0,0
Додатковий капітал	29015,0	96,7	33075,0	97,1	39411,8	97,5	10396,8	0,9	35,8
Усього	30015,0	100,0	34075,0	100,0	40411,8	100,0	10396,8	-	34,6
<i>За тривалістю використання</i>									
Постійний капітал	40748,1	76,0	41380,5	66,7	44977,0	78,6	4228,9	2,6	10,4
Змінний капітал	12885,2	24,0	20694,9	33,3	12230,8	21,4	-654,4	-2,6	-5,1
Усього	53633,3	100,0	62075,4	100,0	57207,8	100,0	3574,5	-	6,7
<i>За періодом погашення зобов'язань</i>									
Поточні зобов'язання і забезпечення	12885,2	54,6	20694,9	73,9	12230,8	72,8	-654,4	18,3	-5,1
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	10733,1	45,4	7305,5	26,1	4565,2	27,2	-6167,9	-18,3	-57,5
Усього	23618,3	100,0	28000,4	100,0	16796,0	100,0	-6822,3	-	-28,9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>За терміновістю сплати зобов'язань</i>									
Найбільш термінові зобов'язання	11666,3	49,5	9571,0	36,4	6213,4	37,0	-5452,9	-12,5	-46,7
Короткострокові зобов'язання і забезпечення	1191,9	5,1	9449,7	35,9	6017,4	35,8	4825,5	30,8	404,9
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	10733,1	45,5	7305,5	27,7	4565,2	27,2	-6167,9	-18,3	-57,5
Усього	12858,2	100,0	19020,7	100,0	12230,8	100,0	-627,4	-	-4,9

Отже, згідно із даними табл. 2.3, за власністю в межах підприємства переважає власний капітал, якому належить відповідно 56,0 %, 54,9 % та 70,6 %, при цьому приймаючи тенденцію до зростання на 10396,8 тис. грн або ж на 34,6 %, зросла і його питома вага на 14,7 в.п. Позиковий капітал в межах власності займає 44,0 %, 45,1 % та 29,4 % відповідно у 2020-2022 рр., скорочуючись на 6822,3 тис. грн або ж на 28,9 %, скоротилась і його питома вага на 14,7 в.п. За рівнем відповідальності в межах власного капіталу у 2020-2022 рр. 3,3%, 2,9 %, 2,5 % належить зареєстрованому капіталу і 96,7 %, 97,1 % та 97,5 % - додатковому капіталу. Згідно тривалості використання постійний капітал займає 76,0%, 66,7 % та 78,6 % відповідно з тенденцією до зростання на 2,6 в.п., змінний капітал складає 24,0 %, 33,3 % та 21,4 % відповідно у 2020-2022 рр.

За періодом погашень поточним зобов'язанням в межах досліджуваних років належить відповідно 54,6 %, 73,9 % та 72,8 % відповідно. Довгостроковим зобов'язанням та забезпеченням належить відповідно 45,4 %, 26,1 % та 27,2 %. Дослідження пасивів за терміновістю сплати зобов'язань вказує на те, що 49,5 %, 36,4 % та 37,0 % належить найбільш терміновим зобов'язанням, при цьому за період дослідження вони скоротились на 5452,9 тис. грн або ж на 46,7 %, скоротилась і їх питома вага на 12,5 в.п. Короткострокові зобов'язання і

забезпечення відповідно складають 5,1 %, 35,9 % та 35,8 % відповідно у 2020-2022 рр., маючи тенденція до зростання на 4825,5 тис. грн або у 4 рази, при цьому зросла і їх питома вага на 30,8 в.п.

Пасиви формуються з ціллю їх подальшого інвестування в активи, тож, вважаємо, що наступним кроком на шляху оцінки фінансового стану суб'єкту повинно стати майно, тобто активи (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

**Горизонтальний і вертикальний аналіз майна
XXX за 2020-2022 рр.**

Види активів (майна)	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-)		
	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	частки, в.п.	2022р. у% до 2020р.
Майно - всього	53633,3	100,0	62075,4	100,0	57207,8	100,0	3574,5	-	6,7
Необоротні активи	1366,2	2,5	1366,2	2,2	17384,6	30,4	16018,4	27,8	1172,5
Основні засоби	13266,2	24,7	17297	27,9	13121,7	22,9	-144,5	-1,8	-1,1
Нематеріальні активи	0	0,0	4,7	0,0	6,8	0,0	6,8	0,0	-
Оборотні активи	40367,1	75,3	42817	69,0	39823,2	69,6	-543,9	-5,7	-1,3
Запаси	28033,8	52,3	29365	47,3	26377,1	46,1	-1656,7	-6,2	-5,9
Готова продукція і товари	26555,4	49,5	27569	44,4	20490,7	35,8	-6064,7	-13,7	-22,8
Поточна дебіторська заборгованість	12052,8	22,5	13162	21,2	11861,8	20,7	-191,0	-1,7	-1,6
Гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції	161,3	0,3	0	0,0	1073,5	1,9	912,2	1,6	565,5
Витрати майбутніх періодів	114,5	0,2	183	0,3	109,6	0,2	-4,9	0,0	-4,3
Інші оборотні активи	4,7	0,0	107,3	0,2	401,2	0,7	396,5	0,7	8436,2

За даними табл. 2.4, вцілому майно ТОВ за період дослідження зросло на 3574,5 тис. грн або ж на 6,7 %. У складі майна необоротні активи зросли на 16018,4 тис. грн або у 11,7 разів, при цьому зросла і їх питома вага на 27,8 в.п., оборотні активи скоротились на 543,9 тис. грн або ж на 1,3 %, скоротилась і їх питома вага на 5,7 в.п.

У складі необоротних активів основні засоби мають тенденцію до скорочення на 144,5 тис. грн або на 1,1 %, скоротилась і їх питома вага на 1,8 в.п., нематеріальні активи за період 2020-2022 рр. зросли на 6,8 тис. грн.

У складі оборотних активів запаси скоротились на 1656,7 тис. грн або на 5,9 %, скоротилась і їх питома вага на 6,2 в.п., готова продукція скоротилась на 6064,7 тис. грн або ж на 22,8 %, скоротилась і їх питома вага на 13,7 в.п. Поточна дебіторська заборгованість має тенденцію до скорочення на 191 тис. грн або ж на 1,6 %, скоротилась і її питома вага на 1,7 в.п. Гроші та еквіваленти зросли на 912,2 тис. грн або ж у 5,7 разів, зросла і їх питома вага на 1,6 в.п. Витрати майбутніх періодів скоротились на 4,9 тис. грн або на 4,3 %. Інші оборотні активи зросли на 396,5 тис. грн або у 84,4 рази, збільшилась і їх питома вага на 0,7 в.п.

Вважаємо, що наступним кроком на шляху дослідження майна підприємства повинно стати дослідження відносно структури майна за даними табл. 2.5.

Тож, згідно даних табл. 2.5, частка необоротних активів у майні складає 2,5 %, 2,2 % та 30,4 % відповідно у 2020-2022 рр., приймаючи тенденцію до зростання на 27,8 в.п. Частка оборотних активів у майні складає відповідно 75,3 %, 69,0 % та 69,6 % при цьому, маючи тенденцію до скорочення на 5,7 %. Частка основних засобів у майні складає 24,7 %, 27,9 % та 22,9 % відповідно у 2020-2022 рр., характеризуючись скороченням на 1,8 в.п. Частка запасів у майні складає 52,3 %, 47,3 % та 46,1 % відповідно, скорочуючись на 6,2 %. Частка запасів у оборотних активах має наступні обсяги у 2020-2022 рр.: 69,4 %, 68,6 % та 66,2 % із скороченням за період на 3,2 в.п. Частка готової продукції і товарів у майні становить 49,5 %, 44,4 % та 35,8 %, маючи тенденцію до скорочення на 13,7 в.п.

Показники структури майна ХХХ за 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-), в.п.
Частка:				
необоротних активів у майні	2,5	2,2	30,4	27,8
оборотних активів у майні	75,3	69,0	69,6	-5,7
основних засобів у майні	24,7	27,9	22,9	-1,8
основних засобів у необоротних активах	971,0	1266,1	75,5	-895,6
запасів у майні	52,3	47,3	46,1	-6,2
запасів в оборотних активах	69,4	68,6	66,2	-3,2
готової продукції і товарів у майні	49,5	44,4	35,8	-13,7
готової продукції і товарів в оборотних активах	65,8	64,4	51,5	-14,3
поточної дебіторської заборгованості в майні	22,5	21,2	20,7	-1,7
поточної дебіторської заборгованості в оборотних активах	29,9	30,7	29,8	-0,1
грошей і поточних фінансових інвестицій у майні	0,3	0,0	1,9	1,6
грошей і поточних фінансових інвестицій в оборотних активах	0,4	0,0	2,7	2,3

Частка готової продукції в оборотних активах складає відповідно 65,8 %, 64,4 % та 51,5 % у 2020-2022 рр., маючи тенденцію до скорочення на 14,3 в.п. Частка поточної дебіторської заборгованості у майні складає 22,5 %, 21,2 % та 20,7 % у 2020-2022 рр., характеризуючись скороченням за період дослідження на 1,7 в.п.

Частка поточної дебіторської заборгованості у оборотних активах складає 29,9 %, 30,7 % та 29,8 %, характеризуючись скороченням на 0,1 в.п. Частка грошей та поточних інвестицій складає відповідно 0,3 %, 0,0 % та 1,9 %, приймаючи тенденцію до зростання на 1,6 в.п. Частка грошей і інвестицій поточних у складі активів оборотних становить 0,4 %, 0,0 % та 2,7 % у 2020-2022 рр., характеризуючись зростанням за період дослідження на 2,3 в.п.

Проведемо дослідження відносно складу, структури та динаміки активів ХХХ за 2020-2022 рр. (табл. 2.6).

**Аналіз складу, структури та динаміки активів балансу ХХХ
за 2020-2022 рр.**

Вид майна (активів)	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-)		
	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	суми, тис. грн	частки, в.п.	2022 р. у% до 2020 р.
<i>За характером участі в господарському процесі та швидкості обороту</i>									
Необоротні	11633,3	22,4	1366,2	3,1	17384,6	30,4	5751,3	8,0	49,4
Оборотні	40367,1	77,6	42816,9	96,9	39823,2	69,6	-543,9	-8,0	-1,3
Усього	52000,4	100,0	44183,1	100,0	57207,8	100,0	5207,4	-	10,0
<i>За формою функціонування</i>									
Матеріальні	41300	77,2	48618,8	78,7	43754,9	77,2	2454,9	0,0	5,9
Нематеріальні	0	0,0	4,7	0,0	6,8	0,0	6,8	0,0	-
Фінансові	12214,1	22,8	13161,6	21,3	12935,3	22,8	721,2	0,0	5,9
Усього	53514,1	100,0	61785,1	100,0	56697	100,0	3182,9	-	5,9
<i>За чутливістю до інфляційних процесів</i>									
Монетарні	12214,1	22,8	13161,6	21,3	12935,3	22,8	721,2	0,0	5,9
Немонетарні	41300	77,2	48618,8	78,7	43754,9	77,2	2454,9	0,0	5,9
Усього	53514,1	100,0	61780,4	100,0	56690,2	100,0	3176,1	-	5,9
<i>За рівнем ліквідності</i>									
Високоліквідні	161,3	0,3	0	0,0	1073,5	1,9	912,2	1,6	565,5
Середньоліквідні	12052,8	23,2	13161,6	29,8	11861,8	20,7	-191	-2,4	-1,6
Низьколіквідні	28153	54,1	29655,3	67,1	26887,9	47,0	-1265,1	-7,1	-4,5
Важколіквідні	11633,3	22,4	1366,2	3,1	17384,6	30,4	5751,3	8,0	49,4
Усього	52000,4	100,0	44183,1	100,0	57207,8	100,0	5207,4	-	10,0

За даними табл. 2.6 активи за характером їх участі в межах господарського процесу товариства характеризуються переважанням оборотних активів над необоротними у всіх досліджуваних роках. Так, зокрема, необоротні активи

складають 22,4 %, 3,1 % та 30,4 % відповідно у 2020-2022 рр., маючи тенденцію зростання на 5751,3 тис. грн або на 49,4 %, зросла також і їх питома вага на 8,0 в.п. Оборотні активи відповідно складають 77,6 %, 96,9 % та 69,6 %, маючи тенденцію до скорочення за період дослідження на 543,9 тис. грн або ж на 1,3 %, скоротилась і їх питома вага на 8,0 в.п.

Дослідження активів згідно форми здійснення функціонування показало, що матеріальним активам належить 77,2 %, 78,7 % та 77,2 % у а досліджуваному періоді, при цьому вони характеризуються зростанням на 2454,9 тис. грн або ж на 5,9 %. Нематеріальні активи у 2020 р. взагалі відсутні, у 2021 р. вони склали 4,7 тис. грн, у 2022 р. – 6,8 тис. грн. Фінансові активи мають 22,8 %, 21,3 % та 22,8 % у 2020-2022 рр., маючи тенденцію зростання на 721,2 тис. грн або ж на 5,9 %.

Дослідження активів за рівнем їх ліквідності показало, що високоліквідні активи складають 0,3 %, 0,0 % та 1,9 % відповідно у 2020-2022 рр., при цьому характеризуючись зростанням на 912,2 тис. грн або ж у 5,7 разів, зросла і їх питома вага на 1,6 в.п. Середньоліквідні активи відповідно складають 23,2 %, 29,8 % та 20,7 %, маючи тенденцію скорочення на 191 тис. грн або ж на 1,6 %, при цьому скоротилась і їх питома вага на 2,4 в.п. Низьколіквідні активи складають 54,1 %, 67,1 % та 47,0 % відповідно у 2020-2022 рр., маючи тенденцію до скорочення на 1265,1 тис. грн або на 4,5 %, при цьому скоротилась і їх питома вага на 7,1 в.п.

Важколіквідні активи складають відповідно 22,4 %, 3,1 % та 30,4 %, характеризуючись зростанням на 5751,3 тис. грн або ж на 49,4 %, зросла і їх питома вага на 8,0 в.п.

Дослідивши пасиви суб'єкту здійснення господарювання та їх подальше інвестування в активи, на наш погляд, варто проаналізувати ефективність даного інвестування на базі показників фінансових результатів та показників рентабельності.

Тож, в межах табл. 2.7 подано аналіз фінансових результатів ХХХ за 2020-2022 рр.

Аналіз формування, структури та динаміки фінансових результатів діяльності ХХХ за 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2022 р. у % до 2020 р.
	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	
Чистий дохід від реалізації продукції тис. грн	16148	x	8731	x	10218	X	63,3
Операційні витрати	-11843	100	-9119	100	-10449	100	88,2
у тому числі:							
а) собівартість реалізованої продукції	-9474	80,0	-6514	71,4	-6923	66,3	73,1
б) адміністративні витрати	-1829	15,4	-2082	22,8	-2082	19,9	113,8
в) витрати на збут	-48	0,4	-44	0,5	-44	0,4	91,7
г) інші операційні витрати	-492	4,2	-479	5,3	-1400	13,4	284,6
Валовий: прибуток(збиток)	25622	x	15245	x	17141	X	66,9
У % до чистого доходу від реалізації продукції	x	158,7	x	174,6	x	167,8	x
Інші операційні доходи	7	x	0	x	59	X	842,9
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	26121	x	15724	x	18600	X	71,2
Фінансові та інвестиційні доходи	0	x	61	x	0	X	-
Фінансові та інвестиційні витрати	-35	x	-33	x	-65	X	185,7
Фінансові результати до оподаткування: прибуток (збиток)	4277	x	360	x	389	X	9,1
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	4277	x	360	x	389	X	9,1
У % до чистого доходу	x	26,5	x	4,1	x	3,8	x
У % до валового прибутку	x	16,7	x	2,4	x	2,3	x

Дослідження фінансових результатів, за даними табл. 2.7, вказує на динамічне скорочення чистого доходу, який у 2022 р. становить 63,3 % від доходів 2020 р. що є негативним. При цьому операційні витрати становлять

88,2 % у порівнянні із 2020 р., що характеризує їх скорочення та є позитивним аспектом. У складі операційних витрат собівартість у 2022 р. складає 73,1 % від собівартості 2020 р., що є позитивним, оскільки витрати на собівартість скорочуються. При цьому адміністративні витрати у 2022 р. порівняно із 2020 р. зросли на 13,8 %. Витрати на збут мають тенденцію до скорочення, оскільки складають 91,7 % у 2022 р. від витрат 2020 р. При цьому інші операційні витрати зросли у 1,8 разів.

Валовий прибуток складає у 2022 р. 66,9 % від прибутку у 2020 р. Інші операційні витрати зросли у 7,4 рази. Фінансовий результат відносно операційної діяльності складає у 2022 р. 71,2 % від фінансового результату 2020 р., при цьому чистий фінансовий результат у 2022 р. складає 9,1 % від фінансового результату 2020 р., що вказує на негативну тенденцію відносно прибутковості діяльності підприємства.

Відносні показники дослідження фінансового результату, тобто показники співставлення прибутку і витрат подані нами в межах табл. 2.8.

Отже, за даними табл. 2.8, ХХХ за період 2020-2022 рр. характеризується позитивними значеннями показників рентабельності і окупності витрат, при цьому позитивна динаміка впродовж періоду дослідження тяжіє до зниження, що пов'язано із тим, що витрати зростали швидше аніж прибуток.

Показники рентабельності відносно реалізованої продукції складають відповідно 41,3 %, 25,4 % та 32,2 %. Рентабельність доходу від діяльності, що є операційною складає 26,7 %, 4,4 % та 3,2 % у 2020-2022 рр., тобто значно скорочується, що є негативним.

Показники рентабельності та окупності капіталу також окреслюють значне зниження рентабельності, зокрема, загальна рентабельність сукупного капіталу скоротилась на 5,0 в.п, чиста рентабельність відносно сукупного капіталу скоротилась на 6,1 в.п, загальна рентабельність стосовно власного капіталу скоротилась на 14,1 в.п., чиста рентабельність відносно власного капіталу також скоротилась на 14,1 в.п.

**Показники рентабельності та окупності
XXX за 2020-2022 рр.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-), в.п.
<i>Показники рентабельності та окупності витрат (витратні показники)</i>				
Рентабельність (збитковість) виробничих витрат, %	70,4	34,0	47,6	22,9
Рентабельність (збитковість) операційних витрат, %	36,4	-4,3	-3,1	33,4
Загальна рентабельність (збитковість) витрат господарської діяльності, %	36,0	-3,9	-3,6	32,4
Чиста рентабельність (збитковість) витрат господарської діяльності, %	36,0	-3,9	-3,6	32,4
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	1,704	1,340	1,476	0,229
Коефіцієнт окупності операційних витрат	1,364	0,957	0,969	0,395
Коефіцієнт окупності адміністративних витрат	8,829	4,194	4,599	4,230
Коефіцієнт окупності витрат на збут	336,417	198,432	182,464	153,952
<i>Показники рентабельності реалізованої продукції (дохідні показники)</i>				
Рентабельність (збитковість) продажу, %	41,3	25,4	32,2	-9,1
Рентабельність (збитковість) доходу від операційної діяльності, %	26,7	4,4	3,2	-23,5
<i>Показники рентабельності та окупності капіталу (активів)</i>				
Загальна рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, %	10,5	3,8	5,5	-5,0
Чиста рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, %	6,8	0,6	0,7	-6,1
Загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	15,2	1,1	1,0	-14,1
Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	15,2	1,1	1,0	-14,1
Загальна рентабельність (збитковість) основних засобів і запасів, %	8,0	0,6	0,6	-7,4
Чиста рентабельність (збитковість) основних засобів і запасів, %	8,0	0,6	0,6	-7,4
Коефіцієнт окупності сукупного капіталу	0,255	0,151	0,171	-0,084
Коефіцієнт окупності власного капіталу	0,573	0,272	0,274	-0,298
Період окупності сукупного капіталу, років	15	161	153	138
Період окупності власного капіталу, років	7	89	96	89

Загальна рентабельність відносно основних засобів та відносно запасів має тенденційне скорочення на 7,4 в.п. В таких же обсягах відбулось скорочення відносно чистої рентабельності стосовно основних засобів і запасів. Динамічно

скорочується коефіцієнт окупності в межах сукупного капіталу на 0,084, коефіцієнт окупності в межах капіталу власного на 0,298. При цьому відповідно зростає період окупності стосовно капіталу загалом на 138 днів та період окупності відносно капіталу власного на 89 день, що звісно є негативною тенденцією.

2.2. Оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості господарюючого суб'єкту

Досить вагомими характеристиками оцінки фінансового стану господарюючого суб'єкту в межах коефіцієнтного методу є показники, що окреслюють ліквідність та платоспроможність, тобто здатність суб'єкту до своєчасного розрахунку за власними зобов'язаннями і здатність до перетворення активів в більш ліквідні засоби. Тож, проаналізуємо ліквідність досліджуваного нами підприємства, однак з ціллю окреслення ліквідності спочатку проведемо горизонтальний і вертикальний аналіз активів оборотних, котрі і формують ліквідність конкретного суб'єкту господарювання (табл. 2.9).

Тож, за даними табл. 2.9, оборотні активи загалом в межах ТОВ мають тенденцію до скорочення на 543,9 тис. грн або ж на 1,3 %.

При цьому, у складі активів оборотних запаси скоротились на 1656,7 тис. грн або ж на 5,9 %, скоротилась і їх питома вага на 3,2 в.п. Готова продукція, як складова активів оборотних, за період здійснення дослідження, скоротилась на 6964,7 тис. грн або ж на 22,8 %, скоротилась і їх питома вага на 14,3 в.п. Дебіторська заборгованість, що є поточною має тенденцію до скорочення на 191 тис. грн або ж на 1,6 %, скоротилась і її питома вага на 0,1.

Грошові кошти та еквіваленти, за період дослідження, в межах підприємства характеризуються зростанням на 912,2 тис. грн або ж у 5,7 разів, зросла і їх питома вага на 2,3 в.п. Витрати відносно майбутніх періодів скоротились на 4,9 тис. грн або ж на 4,3 %.

**Горизонтальний і вертикальний аналіз оборотних активів
XXX за 2020-2022 рр.**

Види оборотних активів	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-)		
	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	суми, тис. грн	частки, в.п.	2022р. у%до 2020р.
Оборотні активи, всього	40367,1	100	42816,9	100	39823,2	100	-543,9	-	-1,3
Запаси	28033,8	69,4	29365	68,6	26377,1	66,2	-1656,7	-3,2	-5,9
Готова продукція	26555,4	65,8	27569,3	64,4	20490,7	51,5	-6064,7	-14,3	-22,8
Поточна дебіторська заборгованість	12052,8	29,9	13161,6	30,7	11861,8	29,8	-191,0	-0,1	-1,6
Гроші та їх еквіваленти	161,3	0,4	0	0,0	1073,5	2,7	912,2	2,3	565,5
Витрати майбутніх періодів	114,5	0,3	183	0,4	109,6	0,3	-4,9	0,0	-4,3
Інші оборотні активи	4,7	0,0	107,3	0,3	401,2	1,0	396,5	1,0	8436,2

Активи, що належать до інших оборотних мають тенденцію зростання на 396,5 тис. грн або ж у 84,4 рази, на 1в.п. зросла і їх питома вага.

В межах табл. 2.10 подано факторне дослідження відносно впливу активів оборотних на чистий дохід суб'єкту.

Згідно даних табл. 210, відбулося скорочення чистого доходу від реалізації продукції на 5930 тис. грн, в тому числі за рахунок коефіцієнта обертання активів оборотних на 5926,9 тис. грн.

В межах табл. 2.11 подано показники оцінки ліквідності та платоспроможності XXX за 2020-2022 рр.

Показники оборотності оборотних активів
XXX за 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-)	
				абсолютні, тис. грн	відносні, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	16148	8731	10218	-5930	-36,7
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	50843,95	41592	41320,05	-9523,9	-18,7
Коефіцієнт обертання оборотних активів	0,318	0,210	0,247	-0,070	-22,1
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	3,149	4,764	4,044	0,895	28,4
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	1134	1715	1456	322	28
ΔОА					9147,4
ЧДум					3245,2
ΔЧДоа					-5930,0
ΔЧДкоб					3,1
ΔЧД					-5926,9

За даними табл. 2.11 підприємство характеризується динамічним зростанням за всіма показниками ліквідності та платоспроможності.

Таблиця 2.11

Показники оцінювання ліквідності та платоспроможності
XXX за 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-)
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,013	0,000	0,088	0,075
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,957	0,650	1,099	0,142
Коефіцієнт загальної ліквідності	3,133	2,069	3,256	0,123
Коефіцієнт платоспроможності	0,013	0,000	0,088	0,075
Коефіцієнт критичної ліквідності	3,133	2,069	3,256	0,123
Коефіцієнт покриття запасів	1,115	1,819	1,337	0,221

Так, зокрема коефіцієнт стосовно абсолютної ліквідності за 2022-2020 рр. збільшився на 0,075, коефіцієнт ліквідності швидкої збільшився на 0,142,

коефіцієнт ліквідності загальної зріс на 0,123, коефіцієнт платоспроможності збільшився на 0,075, коефіцієнт ліквідності критичної зріс на 0,123, коефіцієнт відносно покриття запасів зріс на 0,221.

В межах табл. 2.12 подано аналіз ознак ХХХ відносно критичної та надкритичної неплатоспроможності за період 2020-2022 рр.

Таблиця 2.12

**Визначення ознак поточної, критичної та надкритичної
неплатоспроможності ХХХ за 2020-2022 рр.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-)
Гроші та їх еквіваленти, тис. грн	161,3	0	1073,5	912,2
Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн	12885,2	20694,9	12230,8	-654,4
Показник поточної неплатоспроможності, тис. грн	-12723,9	-20694,9	-11157,3	1566,6
Коефіцієнт покриття	3,133	2,069	3,256	0,123
Коефіцієнт забезпечення власними засобами	0,455	0,764	0,578	0,123
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн	4277	-360,0	-389,0	-4666

Тож, за даними табл. 2.12, ХХХ за період 2020-2022 рр. характеризується скороченням поточних зобов'язань підприємства на 654,4 тис. грн та зростанням грошових коштів і еквівалентів на 912,2 тис. грн, зниженням негативного значення за показником поточної неплатоспроможності.

За період дослідження збільшився коефіцієнт покриття на 0,123, в таких же обсягах збільшився коефіцієнт забезпечення власними засобами. Варто також відзначити, що відбулось значне скорочення чистого фінансового результату (на 4666 тис. грн). Тож, варто відзначити негативні характеристики відносно платоспроможності підприємства.

Вважаємо також за доцільне проаналізувати вплив активів оборотних та їх ліквідності на ділову активність товариства з обмеженою відповідальністю (табл. 2.13).

Згідно даних табл. 2.13, ТОВ характеризується динамічним скороченням тривалості операційного циклу на 656 днів або ж у 1,9 рази та

динамічним скороченням тривалості фінансового циклу на 122 дні, що позитивно характеризує ділову активність підприємства.

Таблиця 2.13

Аналіз ділової активності підприємства за показниками оборотності активів і пасивів ХХХ за 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-)	
				абсолютне, тис. грн	відносне, %
Коефіцієнт обертання активів	0,255	0,151	0,171	-0,084	-32,8
Тривалість одного обороту активів, днів	1411	2385	2101	690	48,9
Коефіцієнт обертання оборотних активів	0,318	0,210	0,247	-0,070	-22,1
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	1134	1715	1456	322	28,4
Коефіцієнт обертання запасів, днів	0,386	0,227	0,248	-0,138	-35,7
Тривалість одного обороту запасів, днів	932	1586	1449	518	55,6
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	0,622	0,693	0,817	0,195	31,3
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	579	520	441	-138	-23,8
Коефіцієнт обертання власного капіталу	0,573	0,272	0,274	-0,298	-52,1
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	629	1321	1312	684	108,8
Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості	0,448	0,598	0,826	0,378	84,5
Тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	804	602	436	-368	-45,8
Тривалість операційного циклу, днів	353	1066	1008	-656	-185,8
Тривалість фінансового циклу, днів	451	464	573	-122	-27,1

Скорочення тривалості операційного циклу викликане скороченням тривалості обороту поточної дебіторської заборгованості за зростання тривалості обороту запасів. Скорочення відносно тривалості фінансового циклу спровоковане скороченням тривалості одного обороту поточної кредиторської заборгованості. Вважаємо, що наступним кроком на шляху оцінки фінансового стану суб'єкту здійснення господарювання повинні стати показники оцінки

фінансової стійкості, тобто здатності підприємства до ефективного, незалежного прибуткового функціонування в реаліях ризиків.

В межах табл. 2.14 узагальнено показники оцінки фінансової стійкості суб'єкту господарювання за період 2020-2022 рр.

Таблиця 2.14

**Відносні показники оцінювання фінансової стійкості
XXX за 2020-2022 рр.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-)
<i>Показники структури джерел формування капіталу</i>				
Коефіцієнт фінансової автономії	0,560	0,549	0,706	0,147
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,440	0,451	0,294	-0,147
Коефіцієнт фінансового ризику	0,787	0,822	0,416	-0,371
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,271	1,217	2,406	1,135
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,263	0,177	0,102	-0,162
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,454	0,261	0,272	-0,183
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,546	0,739	0,728	0,183
<i>Показники стану оборотних активів</i>				
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,612	0,960	0,570	-0,043
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,455	0,764	0,578	0,123
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,656	1,114	0,873	0,217
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,009	0,000	0,047	0,038
<i>Показник стану основного капіталу</i>				
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,770	0,752	0,690	-0,080
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,247	0,279	0,229	-0,018
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,423	0,455	0,567	0,144
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	3,470	31,340	2,291	-1,179

Згідно даних табл. 2.14, коефіцієнт автономії в межах підприємства має значення, що відповідає нормативу (не менше 0,5) в усіх досліджуваних роках. При цьому, даний коефіцієнт характеризується зростанням на 0,147. Коефіцієнт концентрації відносно позикового капіталу повинен за нормативом складати не

більше ніж 0,5 і підприємство дотримується такого нормативу в усіх досліджуваних роках, маючи тенденцію до скорочення на 0,147.

Коефіцієнт фінансового ризику в межах підприємства не перевищує нормативне значення, маючи тенденційне скорочення на 0,371. Коефіцієнт фінансової стабільності за нормативом повинен складати більше 1, тож у досліджуваного підприємства він складає 1,271; 1,217 та 2,406 відповідно у 2020-2022 рр. Коефіцієнт відносно довгострокового залучення в межах позикових коштів складає відповідно 0,454; 0,261; 0,272. Коефіцієнт поточних зобов'язань має наступні значення: 0,546; 0,739 та 0,729. Отже, дослідження коефіцієнтів структури джерел формування капіталу вказує на дотримання стійкості в межах підприємства. Дослідження коефіцієнтів стану активів оборотних вказує на те, що коефіцієнт маневреності капіталу власного в усіх досліджуваних роках відповідає нормативу (більше 0,1), при цьому маючи тенденцію скорочення на 0,043. Коефіцієнт відносно забезпечення активів оборотних засобами власними в межах ТОВ складає 0,455; 0,764 та 0,578 відповідно у 2020-2022 рр. при цьому приймаючи значення, котрі відповідають нормативу (норматив більше або ж дорівнює 0,1). Коефіцієнт забезпеченості відносно запасів власними коштами, котрі належать до оборотних за нормативом повинен складати більше або ж 0,5, тож в межах ТОВ даний показник відповідає нормативу. Коефіцієнт стосовно маневреності власних коштів оборотних за період дослідження характеризується підвищенням на 0,038, що також є позитивним. Отже, коефіцієнти стану оборотних активів, що впливають на стійкість фінансів ТОВ перебувають в рамках нормативних значень. Дослідження коефіцієнтів стану основного капіталу, котрі позначаються на стані фінансової стійкості суб'єкту показало скорочення за коефіцієнтом майна виробничого призначення на 0,080, скорочення за коефіцієнтом відносно реальної вартості засобів, що є основними на 0,018, зростання за коефіцієнтом здійснення нагромадження амортизації на 0,144 та скорочення за коефіцієнтом співвідношення між активами оборотними та необоротними на 1, 179.

Дослідивши фінансову стійкість на базі коефіцієнтного методу, вважаємо доцільним окреслити тип відносно стійкості фінансів ХХХ за 2020-2022 рр. (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

**Визначення та аналіз типу фінансової стійкості
ХХХ за 2020-2022 рр.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-)
Власні оборотні кошти	28648,8	14816,5	23027,2	-5621,6
Довгострокові кредити банків	10733,1	7305,5	4565,2	-6167,9
Короткострокові кредити банків	0	0	2693,7	2693,7
Запаси і поточні біологічні активи	28033,8	29365	26377,1	-1656,7
Наявність власних оборотних коштів і довгострокових кредитів банків для формування запасів	39381,9	22122	27592,4	-11789,5
Загальна величина джерел формування запасів	39381,9	22122	30286,1	-9095,8
Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів	615	-14548,5	-3349,9	-3964,9
Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових кредитів банків для формування запасів	11348,1	-7243	1215,3	-10132,8
Надлишок (+), нестача (-) загальної величини джерел формування запасів	11348,1	-7243	3909	-7439,1
Тип фінансової стійкості	Абсолютна фінансова стійкість	Кризовий фінансовий стан	Стійкий фінансовий стан	x
Коефіцієнт забезпечення запасів відповідними джерелами формування	1,022	0,753	1,046	0,024
Надлишок (+), нестача (-) відповідних джерел формування на 1 грн запасів, грн	0,022	-0,495	-0,127	-0,149

Тож, згідно даних табл. 2.15, підприємство характеризується абсолютним фінансовим станом у 2020 р., оскільки має надлишок власних оборотних коштів для покриття запасів (в обсягах 615 тис. грн), надлишок власних оборотних коштів і довгострокових кредитів банків для покриття запасів (в обсягах 11348,1 тис. грн) та надлишок загалом відносно джерел покриття запасів (в обсягах 11348,1 тис. грн).

Нестача в межах даних показників для покриття запасів у 2021 р. провокує формування кризового фінансового стану (нестача складає за показником нестачі відносно наявності власних коштів оборотних для формування запасів 14548,5 тис. грн, за показником нестачі власних коштів оборотних, а також довгострокових кредитів для формування запасів складає 7243 тис. грн та нестача за показником загального обсягу джерел формування запасів складає 7243 тис. грн).

У 2022 р. підприємство має стійкий фінансовий стан, на що вказує надлишок власних оборотних коштів та довгострокових кредитів відносно формування запасів (в обсягах 1215,3 тис. грн), надлишок відносно загального покриття запасів в обсягах 3909 тис. грн та нестача відносно власних коштів оборотних з ціллю покриття запасів в обсягах 3349,9 тис. грн.

Тож, узагальнюючи варто відзначити, що проблеми у фінансовому стані суб'єкту господарювання неодмінно є, і перш за все підприємству варто прагнути до зростання обсягів прибутку, рентабельності.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Управління з використанням механізмів фінансового та операційного левериджів

Досить вагомою складовою діяльності підприємства є його ресурси, навіть більше лише за наявності власного капіталу можливе подальше функціонування суб'єкту. Суб'єкт, який функціонує без залучення позикового капіталу з позиції фінансового аналізу вважається фінансово стійким, бо коефіцієнт автономії такого підприємства буде дорівнювати 1. Однак забезпечення фінансової стійкості за коефіцієнтом автономії не дає можливість розширити діяльність суб'єкту і відповідно збільшити його конкурентоспроможність. Тож, на нашу думку, підприємству варто балансувати між показником автономії, рентабельності та фінансової стійкості. Досягти даного балансу можна за допомогою розрахунку показника ефекту фінансового левериджу. Саме ефект фінансового левериджу покаже чи доцільним є залучення позикового капіталу в межах конкретного підприємства [18-19].

Так, даний показник не має нормативного значення, але у випадку додатного значення залучення є доцільним, бо отриманий прибуток є вищим ніж відсотки за кредит, і навпаки, залучення не є доцільним у випадку негативного значення за показником ефекту фінансового левериджу.

Тож, проаналізуємо показник ефекту фінансового левериджу для XXX за 2020-2022 рр.

Згідно із даними табл. 3.1, підприємству не доцільно залучати позиковий капітал, оскільки даний капітал не принесе додаткового прибутку до власного капіталу. Така ситуація зумовлена тим, що рентабельність активів в усіх досліджуваних роках є нижчою у порівнянні із відсотками за кредит. Отже, здійснювати оптимізацію структури капіталу за критерієм максимізації рівня

рентабельності в межах ХХХ не є доцільним, бо окреслена в межах підприємства рентабельність не покриває витрати по кредиту.

Таблиця 3.1

**Розрахунок ефекту фінансового левериджу для
ХХХ за 2020-2022 рр.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Середньорічна величина позикового капіталу	35101,4	25809,4	22398,2
Середньорічна величина власного капіталу	28192,4	32045,0	37243,4
Коефіцієнт фінансового левериджу	1,245	0,805	0,601
Податковий коректор	1,0	1,0	1,0
Ставка відсотку за кредит	19,0	20,2	24,1
Валовий прибуток	6674,0	2217,0	3295,0
Середньорічна величина активів	63293,7	57854,4	59641,6
Коефіцієнт валової рентабельності активів	10,5	3,8	5,5
Ефект фінансового левериджу	-10,53	-13,18	-11,17

Однак, вважаємо за доцільне здійснити оптимізацію структури капіталу за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу для ХХХ за даними 2022 р. (табл. 3.2).

Так, за даними табл. 3.2, найбільш оптимальною вважається структура капіталу, котра забезпечує згідно критерію мінімізації середньозваженої вартості капіталу мінімальну його вартість.

Тож, в межах запропонованих нами варіацій відносно структури капіталу для ХХХ оптимальною буде структура, котра складає 35 % власного капіталу та 65 % позикового капіталу.

Дослідивши дійсну структуру капіталу для ХХХ у 2022 р. варто відзначити, що 70,6 % - власний капітал та 29,4 % - позиковий капітал.

Отже, варто відзначити, що підприємство майже дотримується даного оптимізаційного критерію.

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу ХХХ, 2022 р.

Показники	Варіанти структури капіталу						
	1	2	3	4	5	6	7
Загальна сума сформованого капіталу, тис. грн.	37243,4	37243,4	37243,4	37243,4	37243,4	37243,4	37243,4
Варіанти структури капіталу, %							
а) власний (пайовий) капітал	10	15	20	25	30	35	40
б) позиковий капітал (кредит)	90	85	80	75	70	65	60
Рівень передбачуваних дивідендних виплат, %	25,0	27,5	30,0	32,5	35,0	37,5	40,0
Рівень ставки відсотка за кредит з урахуванням премії за ризик %	30,0	26,7	25,0	24,0	23,3	22,9	22,5
Ставка податку на прибуток, виражена десятковим дробом	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Податковий коректор	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Рівень ставки відсотка за кредит з урахуванням податкового коректора	30,0	26,7	25,0	24,0	23,3	22,9	22,5
Вартість складових елементів капіталу %:							
а) власного капіталу	2,5	4,1	6,0	8,1	10,5	13,1	16,0
б) позикового капіталу	27,0	22,7	20,0	18,0	16,3	14,9	13,5
Середньозважена вартість капіталу, %	24,6	19,9	17,2	15,5	14,6	14,3	14,5

Окрім механізмів фінансового левериджу для покращення фінансового стану суб'єкту господарювання варто також використати і механізм операційного левериджу. Так, саме операційний леверидж дозволяє структурувати витрати на постійну і змінну складову, що сформує шлях до зростання прибутку [31; 50], що надзвичайно актуальне в межах досліджуваного

підприємства, адже за період дослідження прибуток значно скоротився. Тож, на базі даних табл. 3.3 проаналізуємо операційний леверидж ХХХ за 2020-2022 рр.

Таблиця 3.3

**Аналіз операційного левериджу
ХХХ за 2020-2022 рр.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни 2022 р. до 2020 р. (+;-)	
				абсолют- не	відносне, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) з урахуванням інших операційних доходів, тис. грн	16148,0	8731,0	10277,0	-5871,0	-36,4
Операційні витрати, тис. грн	-11843,0	-9119,0	-10601,0	1242,0	-10,5
у тому числі:					
а) змінні витрати	-8627,4	-5125,6	-6555,6	2071,7	-24,0
б) постійні витрати	-3215,6	-3993,4	-4045,4	-829,7	25,8
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн	27991,0	17850,0	20878,0	-7113,0	-25,4
Маржинальний дохід, тис. грн	24775,4	13856,6	16832,6	-7942,7	-32,1
Коефіцієнт маржинального доходу у чистому доході	1,534	1,587	1,638	0,104	6,8
Поріг рентабельності, тис. грн	-2095,9	-2516,3	-2469,8	-374,0	17,8
У % до чистого доходу	-13,0	-28,8	-24,0	-11,1	85,2
Зона фінансової стійкості, тис. грн	18243,9	11247,3	12746,8	-5497,0	-30,1
Запас фінансової стійкості, %	113,0	128,8	124,0	11,1	9,8
Сила впливу операційного важеля	0,89	0,78	0,81	-0,1	-8,9

Згідно із даними табл. 3.3, можемо помітити позитивні значення в межах сили впливу операційного важеля та позитивні значення запасу фінансової стійкості ХХХ у 2020-2022 рр. Варто також акцентувати на тому, що в динаміці запас фінансової стійкості підприємства має тенденцію до зростання на 11,1 тис. грн або ж на 9,8 %, що є позитивним для підприємства. При цьому сила впливу операційного важеля має тенденцію до скорочення із 0,89 у 2020 р. до 0,81 – у 2022 р., тобто скорочується на 0,1 або ж на 8,9 %.

**Управління фінансовим станом на основі операційного левериджу
XXX, 2022 р.**

Показники	2022 р.	При збільшенні обсягів реалізації на 10%	При зменшенні обсягів реалізації на 10%
Виручка, тис. грн	10218,0	11239,8	9196,2
Змінні витрати, тис. грн	-4281,2	-4709,3	-3853,1
Маржинальний дохід, тис. грн	14499,2	15949,1	13049,3
Постійні витрати, тис. грн	-2641,8	-2641,8	-2641,8
Прибуток від реалізації, тис. грн	17141,0	18590,9	15691,1
Рентабельність виручки від реалізації, %	167,8	165,4	170,6
Коефіцієнт операційного левериджу	0,382	0,359	0,407
Збільшення (+) чи зменшення рентабельності виручки від реалізації, в. п.	x	-2,4	2,9
Ефект операційного левериджу	0,85	0,86	0,83

Згідно із даними табл. 3.4 та розрахунком ефекту левериджу, що є операційним, можемо акцентувати, що зростання відносно обсягів реалізації на 10 % призведе до зростання операційного левериджу з 0,85 до 0,86, тобто досить у незначних обсягах, однак це спровокує зростання виручки та змінної складової витрат підприємства, скорочення обсягів реалізації на 10 % спровокує скорочення операційного левериджу до 0,83, що спровокує скорочення виручки та змінної складової витрат підприємства.

3.2. Управління активами з метою покращення фінансового стану підприємства

Підприємство формує капітал з ціллю подальшого його інвестування в активи, які у свою чергу утворюються з метою отримання прибутку. Структурування в межах активів може впливати на тривалість операційного та фінансового циклів, а управління за окремими складовими пришвидшує вивільнення коштів та окреслює вузькі місця у здійсненні управління.

Отже, вважаємо, що з ціллю удосконалення управління фінансовим станом підприємству варто оптимізувати:

- активи оборотні загалом;
- активи оборотні за окремими складовими: запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами.

З ціллю удосконалення управління активами загалом вважаємо за доцільне використати метод ABC аналізу, котрий надасть змогу розподілити зусилля з контролю та управління активами оборотними за вагомістю в межах активів згідно їх кумулятивного обсягу. Отже, згідно ABC методу всі оборотні активи розподіляються за цінністю на 3 категорії:

- група А - 20 % запасів і 80 % за вартістю – група здійснення постійного моніторингу і контролю;
- група В - 30 % запасів і 10 % за вартістю – група здійснення періодичного контролю;
- група С - 50 % запасів і 10 % за вартістю – група формування мінімального контролю [4].

Здійснимо групування оборотних активів ХХХ за ABC методом (табл. 3.5).

Згідно даних табл. 3.5 та рис. 3.1 перша група А становить 67,5 % їх вартості. До даної групи в межах досліджуваного підприємства належать:

- готова продукція (51,5%);
- інша поточна дебіторська заборгованість (16,0 %).

Ця група потребує постійної уваги з боку підприємства.

Друга група В складає становить 28,5 % загальної вартості. До цієї групи належать:

- виробничі запаси (14,8 %);
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (13,7 %).

Така група передбачає здійснення періодичного контролю.

Група С становить 4,8 % загальної вартості оборотних активів.

До даної групи належить:

- грошові кошти та їх еквіваленти (2,7 %);

- інші оборотні активи (1,0 %);
- витрати майбутніх періодів (0,3 %);
- дебіторська заборгованість за розрахунками перед бюджетом (0,1 %).

В межах цієї групи передбачено здійснення мінімального контролю.

Таблиця 3.5

**Групування оборотних активів ХХХ
за АВС методом, 2022 р.**

Вид оборотних активів	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	Питома вага виду оборотних активів в їх загальному обсязі, %	Кумулятивний обсяг оборотних активів, %	Група	Рекомендації щодо управління
Оборотні активи:					
Готова продукція	20490,7	51,5	51,5	А	Постійний контроль за станом оборотних активів
Інша поточна дебіторська заборгованість	6359,3	16	67,5	А	
Виробничі запаси	5886,4	14,8	82,3	В	Періодичний контроль за станом оборотних активів
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5467	13,7	96,0	В	
Гроші та їх еквіваленти	1073,5	2,7	98,7	С	Мінімальний контроль за станом оборотних активів
Інші оборотні активи	401,2	1	99,7	С	
Витрати майбутніх періодів	183,0	0,3	100,0	С	
Дебіторська заборгованість за розрахунками із бюджетом	107,3	0,1	100,1	С	
Разом	39823,2	х	х	х	

Вважаємо, що групування оборотних активів згідно методу АВС дає змогу акцентувати і відповідно розподілити зусилля стосовно процесу управління оборотними активами, тим самим зменшуючи ймовірність відносно настання ризику незбалансованої ліквідності підприємства, що безперечно позначається на його фінансовому стані.

Графічне відображення методу ABC для XXX подано нами в межах рис. 3.1.

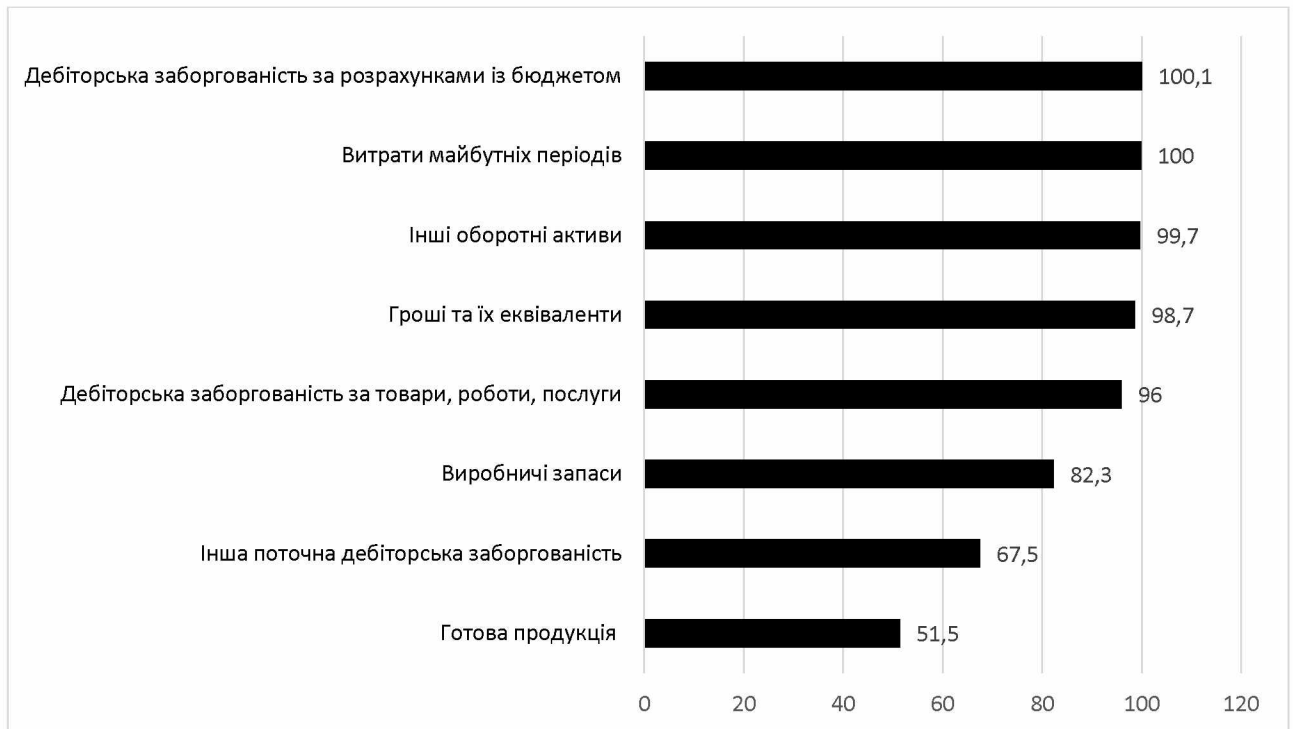

Рис. 3.1. Кумулятивний обсяг оборотних активів
XXX на базі методу ABC, 2022 р.

Наступним кроком на шляху покращення фінансового стану господарюючого суб'єкту з нашого погляду, повинно стати дослідження відносно управління дебіторською заборгованістю (табл. 3.6).

Вважаємо дане управління надзвичайно важливим та актуальним, оскільки в реаліях військового втручання, що провокує інфляційні процеси замороження коштів в дебіторській заборгованості негативно позначається на фінансовому стані підприємства.

За даними табл. 3.6, скорочення середнього терміну заборгованості на 682 дні призвело до скорочення витрат за безнадійними боргами на 192,1 тис. грн, однак зростання загальних витрат пов'язаних з дебіторською заборгованістю. При цьому дана ситуація спровокувала до скорочення економічного прибутку на 525,7 тис. грн., що пов'язано із тим, що витрати на адміністрування заборгованості дебіторів були досить значними.

Тож, у випадку зменшення витрат на адміністрування, ймовірно результат оптимізації дебіторської заборгованості сформує додаткові вигоди.

Таблиця 3.6

Управління фінансовим станом підприємства на основі управління дебіторською заборгованістю ХХХ, 2022 р.

Показники	До зміни кредитної політики	Ефект впливу зміни кредитної політики	Після зміни кредитної політики
1. Чиста виручка від реалізації	10218,0	613,1	10831,1
2. Виробничі витрати, всього	-6923,0	-299,7	-6623,3
а) постійні витрати	-2641,8	0,0	2641,8
б) змінні витрати	-4281,2	-299,7	-3981,5
3. Валовий прибуток	17141,0	912,8	17454,4
4. Середній термін погашення ДЗ (DSO), днів	688	-682	6
5. Середньоденний продаж (ADS)	28,4	1,7	30,1
6. Середньорічна величина ДЗ за товари, роботи послуги	19532,2	-19351,7	180,5
7. Інвестиції в ДЗ	8183,7	8117,3	-66,4
8. Вартість інвестицій в ДЗ	1391,2	1379,9	-11,3
9. Витрати на знижки	0,0	227,5	227,5
10. Втрати за безнадійними боргами	408,7	-192,1	216,6
11. Витрати на стягнення ДЗ	20,4	22,9	43,3
12. Загальні витрати пов'язані з ДЗ	-962,1	1438,2	476,1
13. Економічний прибуток (збиток)	18103,1	-525,4	16978,3

Вважаємо, що успіх кредитної реалізації залежить від чіткості кредитних умов підприємства. Складовими таких умов є: час кредиту (кредитний період); кредитний ліміт; вартість боргу, штрафи за неповернення, несвоєчасне повернення боргу.

Вважаємо також за доцільне оптимізувати запаси ХХХ як вагому складову оборотних активів, яка відволікає кошти на тривалий строк впливаючи на ймовірність настання ризику незбалансованої ліквідності на підприємстві, а отже позначається і на фінансовому стані підприємства.

З метою здійснення оптимізації відносно запасів використовують Модель

Уілсона, котра мінімізує поточні витрати на базі розрахунку обсягу оптимальної партії запасів [4; 40].

Дана модель здійснює розрахунок обсягу замовлення, що є оптимальним в межах сировини, матеріалів:

$$EOQ = \sqrt{\frac{2 \cdot OПП \cdot C_{pz}}{C_x}} \quad (3.1)$$

де EOQ – економічний обсяг замовлення;

C_{pz} – витрати виконання замовлення;

$OПП$ – середній попит;

C_x – вартість зберігання товару [4; 40].

Оскільки значний обсяг сировини ХХХ закуповується, то за моделлю EOQ розрахуємо обсяг даної сировини:

$$EOQ = \sqrt{\frac{2 \cdot 24030 \cdot 12}{10}} = 240,2 \text{ тис. грн.}$$

Так, оптимальний обсяг замовлення запасів для ХХХ складає 240,2 тис. грн.

Оптимальний обсяг виробничого запасу, що є середнім розраховується за формулою:

$$ПЗ_o = \frac{EOQ}{2} \quad (3.2)$$

Для ХХХ він становить: $ПЗ_o = \frac{240,2}{2} = 120,1$ тис. грн.

На нашу думку, варто також з ціллю здійснення удосконалення управління оборотними активами використати модель Баумоля, яка оптимізує найліквідніші грошові кошти і відповідно зменшить ймовірність настання ризику незбалансованої ліквідності на підприємстві [4]:

$$ДА_{\text{макс}} = \sqrt{\frac{2 \cdot P_o \cdot ПО_{\text{до}}}{П_{\text{д}}}} \quad (3.3)$$

де $ДА_{\text{макс}}$ - оптимальний залишок найбільш ліквідних активів (по максимуму);

P_o - витрати обслуговування операції стосовно поповнення коштів;

$PO_{\partial o}$ - плановий грошовий оборот;

P_{∂} - втрати альтернативних доходів [4; 40].

Для ХХХ оптимальний залишок найбільш ліквідних активів становить:

$$ДА_{\text{макс}} = \sqrt{\frac{2 \cdot 0,1 \cdot 9474,5}{0,235}} = 127,0 \text{ тис. грн.}$$

Вважаємо, що з метою покращення фінансового стану ХХХ необхідно:

- здійснювати постійний моніторинг в межах фінансових ресурсів підприємства загалом та окремих його складових;
- здійснювати ефективне інвестування фінансових ресурсів в активи підприємства;
- ефективно структурувати активи підприємства з ціллю скорочення тривалості операційного та фінансових циклів і максимізації прибутку підприємства;
- акцентувати увагу на управлінських механізмах в межах пасивів та активів, зокрема, таких як фінансовий та операційний леверидж;
- використовувати оптимізаційні моделі відносно структури капіталу балансуючи між коефіцієнтом автономії, рентабельністю та ризиком;
- розподіляти зусилля з контролю та управління активами оборотними згідно методу АВС;
- здійснювати оптимізацію в розрізі окремих складових активів оборотних, зокрема в межах запасів з використанням моделі Уілсона, в межах дебіторської заборгованості, в межах високоліквідних коштів з використанням моделі Баумоля.

ВИСНОВКИ

Фінансовий стан суб'єкту здійснення господарювання – досить вагома внутрішня та зовнішня характеристика для будь-якого суб'єкту, котра знаходить своє відображення у комплексі показників, які формують синергічний ефект, зокрема показників конкурентоспроможності суб'єкту, рентабельності виробництва, його фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності, прибутковості.

Комплексне дослідження фінансового стану ХХХ дає підстави зробити певні висновки:

- загалом капітал підприємства збільшився на 3575 тис. грн або ж на 6,7 %. При цьому у складі капіталу підприємства власний капітал збільшився на 10397 тис. грн або ж на 34,6 %. Зобов'язання підприємства за період 2020-2022 рр. скоротились на 654 тис. грн або ж на 5,1%;

- вцілому майно ТОВ за період дослідження зросло на 3574,5 тис. грн або ж на 6,7 %. У складі майна необоротні активи зросли на 16018,4 тис. грн або у 11,7 разів, при цьому зросла і їх питома вага на 27,8 в.п., оборотні активи скоротились на 543,9 тис. грн або ж на 1,3 %, скоротилась і їх питома вага на 5,7 в.п.;

- фінансовий результат відносно операційної діяльності складає у 2022 р. 71,2 % від фінансового результату 2020 р., при цьому чистий фінансовий результат у 2022 р. складає 9,1 % від фінансового результату 2020 р., що вказує на негативну тенденцію відносно прибутковості діяльності підприємства;

- показники рентабельності відносно реалізованої продукції складають відповідно 41,3 %, 25,4 % та 32,2 %. Рентабельність доходу від діяльності, що є операційною складає 26,7 %, 4,4 % та 3,2 %, тобто значно скорочується, що є негативним. Показники рентабельності та окупності капіталу також окреслюють значне зниження рентабельності;

- коефіцієнт стосовно абсолютної ліквідності за 2022-2020 рр. збільшився на 0,075, коефіцієнт ліквідності швидкої збільшився на 0,142, коефіцієнт

ліквідності загальної зріс на 0,123, коефіцієнт платоспроможності збільшився на 0,075, коефіцієнт ліквідності критичної зріс на 0,123, коефіцієнт відносно покриття запасів зріс на 0,221;

- ТОВ характеризується динамічним скороченням тривалості операційного циклу на 656 днів або ж у 1,9 рази та динамічним скороченням тривалості фінансового циклу на 122 дні, що позитивно характеризує ділову активність підприємства;

- коефіцієнт автономії в межах підприємства має значення, що відповідає нормативу (не менше 0,5) в усіх досліджуваних роках. При цьому, даний коефіцієнт характеризується зростанням на 0,147. Коефіцієнт концентрації відносно позикового капіталу повинен за нормативом складати не більше ніж 0,5 і підприємство дотримується такого нормативу в усіх досліджуваних роках, маючи тенденцію до скорочення на 0,147. Коефіцієнт фінансового ризику в межах підприємства не перевищує нормативне значення, маючи тенденційне скорочення на 0,371;

- підприємство характеризується абсолютним фінансовим станом у 2020 р., у 2021 р. підприємство перебувало в межах кризового фінансового стану, у 2022 р. підприємство має стійкий фінансовий стан.

Дослідження ефекту фінансового левериджу вказує на те, що підприємству не доцільно залучати позиковий капітал, оскільки даний капітал не принесе додаткового прибутку до власного капіталу. Така ситуація зумовлена тим, що рентабельність активів в усіх досліджуваних роках є нижчою у порівнянні із відсотками за кредит.

Оптимізація структури капіталу ТОВ за критерієм мінімізації середньозваженої вартості для ХХХ вказує, що оптимальною буде структура, котра складає 35 % власного капіталу та 65 % позикового капіталу. Дослідивши дійсну структуру капіталу для ХХХ у 2022 р. варто відзначити, що 70,6 % - власний капітал та 29,4 % - позиковий капітал.

Окрім механізмів фінансового левериджу для покращення фінансового стану суб'єкту господарювання варто також використати і механізм

операційного левериджу.

Підприємство має позитивні значення в межах сили впливу операційного важеля та позитивні значення запасу фінансової стійкості ХХХ у 2020-2022 рр. Варто також акцентувати на тому, що в динаміці запас фінансової стійкості підприємства має тенденцію до зростання на 11,1 тис. грн або ж на 9,8 %, що є позитивним для підприємства. При цьому сила впливу операційного важеля має тенденцію до скорочення із 0,89 у 2020 р. до 0,81 – у 2022 р., тобто скорочується на 0,1 або ж на 8,9 %.

Вважаємо, що з метою покращення фінансового стану ХХХ необхідно:

- здійснювати постійний моніторинг в межах фінансових ресурсів підприємства загалом та окремих його складових;
- здійснювати ефективне інвестування фінансових ресурсів в активи підприємства;
- ефективно структурувати активи підприємства з ціллю скорочення тривалості операційного та фінансових циклів і максимізації прибутку підприємства;
- акцентувати увагу на управлінських механізмах в межах пасивів та активів, зокрема, таких як фінансовий та операційний леверидж;
- використовувати оптимізаційні моделі відносно структури капіталу балансуючи між коефіцієнтом автономії, рентабельністю та ризиком;
- розподіляти зусилля з контролю та управління активами оборотними згідно методу АВС;
- здійснювати оптимізацію в розрізі окремих складових активів оборотних, зокрема в межах запасів з використанням моделі Уілсона, в межах дебіторської заборгованості, в межах високоліквідних коштів з використанням моделі Баумоля.